T087 TKL 5 (33) Luận Kinh Đại Bảo Tích Q1

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1523

LUAÄN KINH ÑAÏI BAÛO TÍCH Haùn dòch: Ñôøi Nguyeân Nguïy, Tam Taïng Phaùp sö Boà Ñeà Löu Chi.

QUYEÅN 1

Quy maïng ñaáng cöùu ñôøi, Vöôït bieån khoå bôø kia, Ñaïi bi haøng ma oaùn, Con giaûi kinh Baûo Tích. Möôøi saùu thöù trang nghieâm, Nghóa chaân thaät vi dieäu, Muoán phaùp toàn taïi laâu, Ñeå lôïi mình, lôïi ngöôøi. Hoûi: Muoán giaûi thích kinh Baûo Tích, tröôùc heát oâng neân giaûi thích ñieàu naày: Do nghóa gì maø goïi laø Baûo Tích? Ñaùp: Trong phaùp baùu cuûa Ñaïi thöøa, heát thaûy nghóa sai bieät, töôùng sai bieät cuûa taát caû caùc phaùp ñeàu goàm thaâu trong kinh naày, cho neân goïi laø Baûo Tích. Baûo Tích coù nghóa laø tuï taäp, gom goùp, che maùt, hoøa hôïp. Teân khaùc nhöng nghóa chæ coù moät. Heát thaûy phaùp Ñaïi thöøa trong ñoù, Nhö Lai vì caùc Boà-taùt maø noùi möôøi saùu loaïi töôùng sai bieät. Ñoù laø: 1. Töôùng haønh taø phaùp: Boà-taùt naøo ñaõ haønh taø haïnh nhö vaäy, goïi laø töôùng haønh taø phaùp. 2. Töôùng chaùnh haïnh: Laø nhöõng Boà-taùt ñaõ haønh chaùnh haïnh, neân

goïi laø töôùng chaùnh haïnh. 3. Töôùng lôïi ích haønh chaùnh haïnh: Boà-taùt ñaõ truï vaøo chaùnh haïnh, thì goïi laø kheùo haønh haïnh bình ñaúng phaùp haïnh. 4. Caùc töôùng sai bieät cuûa vieäc thöïc haønh caùc phaùp haïnh. 5. ÔÛ choã caùc Boà-taùt sinh töôùng taâm töø, vì laøm cho taâm sinh kính troïng, maø coù töôùng haønh thuyeát. 6. Boà-taùt truï trong chaùnh haïnh maø hoïc giôùi töôùng. 7. ÔÛ trong giôùi cuûa Thanh vaên vaø giôùi cuûa Boà-taùt maø noùi töôùng hôn keùm. 8. Töôùng sai bieät cuûa Boà-taùt ñaõ kheùo hoïc giôùi Boà-taùt coù theå bình ñaúng vôùi trí theá gian, maø laøm lôïi ích cho ngöôøi khaùc. 9. Töôùng sai bieät khi thoï nhaän taïng Boà-taùt naày ñöôïc daïy tu taäp giôùi cuûa Thanh vaên. 10. Töôùng sai bieät cuûa Sa-moân khoâng kheùo hoïc. 11. Töôùng sai bieät cuûa Sa moân khoâng hoïc. 12. Töôùng sai bieät cuûa vieäc truï vaøo danh tieáng, haønh ñoäng giaû taïo. 13. Töôùng sai bieät cuûa vieäc truï vaøo söï chaân thaät tu haønh. 14. Töôùng sai bieät cuûa Nhö Lai phöông tieän hoùa ñoä chuùng sinh. 15. Töôùng sai bieät cuûa vieäc noùi ra nhöõng lôøi bí maät, vi dieäu. 16. Töôùng sai bieät cuûa vieäc ñaõ ñöôïc daïy baûo ôû trong taïng Boà-taùt, kheùo leùo tin laø coù ích. Trong kinh Ñaïi thöøa, Nhö Lai ñaõ vì caùc Boà-taùt maø noùi möôøi saùu loaïi töôùng sai bieät nhö vaäy. Trong phaùp moân ñoù, taát caû caùc töôùng kia hieän ñang ñöôïc noùi ñeán. Trong kinh Ñaïi thöøa phaùp baùu naày, taát caû moïi töôùng noùi ñeán ñeàu ñöôïc goàm thaâu vaøo trong ñoù. Cho neân phaùp moân maàu nhieäm naày môùi goïi laø Baûo Tích. Hoûi: Vì sao taát caû caùc töôùng trong kinh baùu Ñaïi thöøa chaùnh phaùp laïi ñöôïc goàm thaâu

heát trong phaùp moân naày? Ñaùp: “Ca-dieáp! Coù boán phaùp laøm trí tueä thoaùi maát. (...)” Nhö theá... laø noùi taùm loaïi boán caâu thuoäc veà nhoùm baïn xaáu, goïi laø töôùng sai bieät cuûa taø haïnh. Naøy Ca-dieáp Boà Taùt coù ñöôïc boán kho taøng lôùn ñeå aån giaáu (...)”. Nhö theá... laø noùi saùu loaïi boán caâu thuoäc veà töôùng sai bieät cuûa chaùnh ha- ïnh lôïi ích. Nhö vaäy, hai möôi hai loaïi boán caâu ñuû ñeå noùi caùc vieäc nhieãm, tònh, thoaùi lui vaø lôïi ích. “Naày Ca-dieáp! Goïi laø Boà-taùt chaúng phaûi ñoù chæ laø caùi teân ñeå goïi laø Boà-taùt, (...)”. Nhö theá... neân bieát ñoù laø ba möôi hai loaïi töôùng sai bieät .

SOÁ 1523 - LUAÄN ÑAÏI BAÛO TÍCH KINH - Quyeån 1 765

“Naày Ca-dieáp! Coâng ñöùc cuûa Boà-taùt laø voâ löôïng voâ bieân, Ta seõ duøng thí duï ñeå dieãn noùi (...)”. Nhö theá... neân bieát laø noùi roõ caùc töôùng khaùc nhau ñoù. “Naày Ca-dieáp! Neân bieát, Boà-taùt muoán hoïc kinh Ñaïi Baûo Tích naày”, cho ñeán “khi nhö ñeøn thaép saùng, aáy laø caùi reã cuûa Thaùnh tueä, coøn söï toái taêm chính laø caùc nghieäp kieát söû vaäy (...)”. Ñoù ñöôïc goïi laø töôùng sai bieät thuoäc veà truï vaøo chaùnh haïnh, thaâu nhieáp caùc giôùi. “Naày Ca-dieáp! Ví nhö troàng caây trong hö khoâng, thì khoâng theå sinh tröôûng, töø xöa ñeán nay chöa coù vieäc ñoù”. Cho ñeán “coù khaû naêng xuaát sinh voâ löôïng traêm ngaøn Thanh vaên, Bích-chi Phaät (...)”. Nhö theá... laø noùi thí duï veà giôùi cuûa Thanh vaên vaø töôùng sai bieät hôn keùm trong giôùi cuûa Boà-taùt. “Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo Ñaïi Ca-dieáp”: Cho ñeán “töø tröôùc cho ñeán nay hoaøn toaøn trong saïch (...)”,laø noùi töôùng sai bieät goàm thaâu caû trí theá gian vaø xuaát theá gian maø haønh söï lôïi ích cho ngöôøi khaùc, neân bieát. Naày Ca-dieáp! Caùc oâng neân quan saùt caùi beân trong chôù chaïy theo beân ngoaøi, ngay nhö ngöôøi xuaát gia cuõng coøn mang hai chöùng beänh: Moät laø oâm giöõ taùnh taêng thöôïng maïn maø töï ñieàu phuïc taâm mình. Hai laø phaù hoaïi söï phaùt taâm Ñaïi thöøa cuûa ngöôøi khaùc. Khi thoï nhaän taïng Boà-taùt, phaûi bình ñaúng goàm thaâu nhö vaäy, phaûi daïy baûo söï tu taäp veà giôùi töôùng sai bieät cuûa haøng Thanh vaên. Naày Ca-dieáp! Neân bieát, Sa-moân laø do nghóa gì maø goïi laø Sa-moân? Vôùi laïi, theá naøo laø Sa-moân? Naày Ca-dieáp! Coù boán loaïi Sa-moân. Cho ñeán caâu: “Nhö vaäy naøy Phoå Minh ñoù laø Boà-taùt thoâng ñaït phaùp mau le”ï. Nhö vaäy... laø goàm thaâu caû ba haïng Sa-moân tröôùc. Neân bieát, laø noùi töôøng sai bieät cuûa loaïiù Sa-moân khoâng kheùo hoïc. Baáy giôø, Ma ha Ca-dieáp baïch Phaät: Baïch Theá Toân! Thaät laø hieám coù! Kinh Ñaïi Baûo Tích naày ñoái vôùi ngöôøi tu haønh Ñaïi thöøa thaät laø coù ích, neáu maø ñoïc tuïng, thoï trì, sao cheùp kinh naày, thì ngöôøi ñoù chính laø ñaõ cuùng döôøng chö Phaät. Boà-taùt ñaõ ñöôïc truyeàn thuï nhö vaäy roài, neân bieát, laø hoï seõ goàm thaâu nhöõng töôùng höõu ích sai bieät ñeå kheùo leùo coù nieàm tin. Trong Ñaïi thöøa nhö ñaõ thuyeát, laø goàm thaâu möôøi saùu loaïi phaùp töôùng sai bieät. Do vaäy maø phaùp moân naày giaûng goïi laø Baûo Tích. Ñöùc Phaät ñang ôû ñaïi thaønh Vöông-xaù. Hoûi: Vì sao tröôùc phaûi noùi roõ truù xöù cuûa Phaät? Ñaùp: Noùi choã ôû cuûa Phaät, laø muoán cho chuùng sinh kính troïng nôi Phaät cö nguï. Chuùng sinh bieát quyù troïng phöôùc ñöùc maø toû loøng toân kính nôi naày, thì caên thieän cuûa hoï seõ lôùn maïnh theâm. Vì vaäy maø tröôùc heát phaûi noùi roõ

truù xöù cuûa Phaät. Hoûi: Taïi sao phaùp naày chæ noùi ôû thaønh Vöông-xaù maø khoâng phaûi

laø thaønh aáp khaùc? Ñaùp: Vì giaûi thích phaùp moân naày phaûi laø choã ôû cuûa phaùp vöông, maø Vöông-xaù laø choã ôû cuûa vua, neân phaûi noùi roõ laø Vöông-xaù. Ñaïi phaùp moân naày cuõng vaäy, truù xöù cuûa phaùp vöông, do nghóa naày maø giaûi thích, neân noùi laø truï ôû thaønh Vöông-xaù. Hoûi: Vì sao chæ noùi nuùi Kyø-xaø-quaät maø khoâng phaûi ñòa phöông khaùc? Ñaùp: Ñöùc Phaät noùi phaùp Ñaïi thöøa naày vôùi nghóa lyù coù cao hôn so vôùi thöøa Thanh vaên, Duyeân giaùc. Cao hôn vì haïnh lôïi mình, lôïi ngöôøi. Ñoàng thôøi coøn coù taùm ngaøn Ñaïi Tyø-kheo, moät vaïn saùu ngaøn Boà-taùt cuøng taäp hôïp. Hoûi: Ñaõ vì Boà-taùt maø noùi roõ phaùp moân naày. Neân ñaïi chuùng naày ñöôïc goïi chung laø Boà-taùt. Sau coøn noùi chuùng Thanh vaên laø coù nghóa gì? Ñaùp: Noùi laø chuùng Thanh vaên, vì coù Thanh vaên ôû trong phaùp Ñaïi thöøa coøn coù taâm nghi ngôø, noùi vaäy laø ñeå cho hoï deïp boû nghi ñoù. Hoaëc coù Thanh vaên coøn baát ñònh, muoán giuùp ñôõ hoï coù chaùnh tín. Hoaëc coù ngöôøi töï cho mình ñaõ ñöôïc thanh tònh, muoán hoï xaû boû taâm thanh tònh ñoù. Hoaëc coù Thanh vaên cho mình ñaõ bieát caùc kieát söû, neân trong phaùp Phaät chaúng coøn gì ñeå tu. Nghóa laø ñaõ daäp taét nhöõng chöôùng ngaïi cuûa phieàn naõo, taâm naûy sinh mình ñaõ ñöôïc lôïi ích, vì muoán laøm xa lìa taâm ngaïo maïn aáy, neân trong phaùp moân naày, vì caùc Boà-taùt maø noùi veà phaùp daäp taét caùc phieàn naõo chöôùng. Vì phieàn naõo chöôùng vaø dieät trí chöôùng môùi noùi phaùp moân naày, chöù khoâng coù muïc ñích naøo khaùc. Noù vöôït leân treân caû quaû baùo cao toät nhaát cuûa Thanh vaên, Duyeân giaùc. Hoûi: Chuùng Thanh vaên vaø Boà-taùt naày töø ñaâu ñeán? Ñaùp: Trong ñôøi vò lai coù keû nghi hoaëc, vì muoán deïp boû nghi hoaëc ñoù, trong kinh coù noùi: Töø coõi nöôùc cuûa chö Phaät ôû phöông khaùc hoï taäp hôïp veà ñaây. Hoûi: Vì sao noùi hoï ñeàu ñaït ñöôïc baát thoaùi chuyeån? Ñaùp: Ñaït ñöôïc khoâng thoaùi chuyeån laø ñaõ ñaày ñuû boán nhaãn. Ngöôøi chöùng ñaéc moät ñôøi, nghe thuyeát veà phaùp saâu xa naày ñeàu coù theå duøng laøm phaùp khí. Hoûi: Caùc Boà-taùt naày töø coõi nöôùc chö Phaät phöông khaùc ñeán, vaäy thì coõi nöôùc naày coù lôïi ích gì? Trong theá giôùi ñoù, moãi Nhö Lai ñeàu ñaõ giaûng noùi phaùp. Ñaùp: Vì lôïi ích chuùng sinh. Trong theá giôùi naày cuõng coù chuùng sinh, maø caùc Boà-taùt kia voán ñaõ nhaän giaùo hoùa. Ñaõ thaáy voán laø ñoàng tu caùc

haïnh, ñoù laø laïc kieán vaäy. Phaùp giaùo hoùa cuûa caùc Boà-taùt xöa kia laø ôû söï nhaän laõnh haïnh naày. Caùc phöông khaùc cuõng coù voâ löôïng chö Phaät, nhöng vì muoán cho chuùng sinh sinh taâm khaùt ngöôõng, cung kính, toân troïng, hoûi han, thaân caän, neân noùi laø voâ löôïng Phaät. Cuõng vì muoán cho chuùng sinh phaùt khôûi taâm duõng maõnh, tinh taán, khoâng moûi meät. Hôn nöõa, Ñöùc Thích-ca Nhö Lai xöa kia ñaõ töøng giaùo hoùa, caùc Boà- taùt nhôù laïi vieäc hoùa ñoä ngaøy xöa vaø vieäc tu taäp caùc haïnh nguyeän, neân ñaõ töø phöông khaùc ñeán ñeå ñöôïc

gaàn guõi vôùi Nhö Lai. Hoûi: Vì sao Ñöùc Phaät noùi nhieàu veà Boà-taùt, maø ít thaáy noùi ñeán Thanh vaên? Ñaùp: Sôû dó Ñöùc Phaät noùi nhieàu cho chuùng Boà-taùt laø vì Ngaøi muoán bieän minh caùc haïnh Boà-taùt trong phaùp moân naày. Ngaøi ñaõ thaáy cuøng taän nguyeân nhaân neân noùi cho caùc Boà-taùt. Hoûi: Taïi sao tröôùc heát Phaät laïi noùi cho chuùng Thanh vaên? Ñaùp: Vì Ngaøi muoán cho chuùng Thanh vaên gia taêng khaû naêng vaâng giöõ phaùp maø Ngaøi ñaõ giaûng noùi. Hoûi: Taïi sao goïi caùc Boà-taùt töø phöông khaùc ñeán, taäp hôïp nôi ñaây ñeàu ñaõ ñöôïc "Nhaát sinh"? Ñaùp: Noùi vaäy ñeå cho söï löôøi bieáng, ngaõ maïn khoâng khôûi leân. Hoï ñeán laø ñeå caàu chaùnh phaùp, ñoái trò vôùi hoaïn naïn. Noùi vaäy ñeå hoï töï thaáy mình öa thích chaùnh phaùp, neân môùi töø phöông xa ñeán tham döï, chöù khoâng phaûi tuøy thuaän theo taâm cuûa ngöôøi khaùc. Ñöùc Thích-ca thaønh ñaïo töø xa xöa, ôû trong theá giôùi cuûa chö Phaät. Caùc Boà-taùt naày ñaõ chöùng quaû vò Phaät, coøn vì phaùp maø ñeán, huoáng chi laø nhöõng ngöôøi khaùc sao laïi khoâng ñeán? Hoûi: Vì leõ gì Nhö Lai chæ noùi phaùp naày vôùi Boà-taùt Ca-dieáp maø khoâng noùi vôùi Boà-taùt khaùc? Ñaùp: Khi Nhö Lai daïy baûo Boà-taùt Ca-dieáp, laø Nhö Lai ñaõ bieát tröôùc Boà-taùt Ca-dieáp coù ñuû khaû naêng nhaän laõnh, neân môùi choïn, chæ coù ñieàu Boà-taùt Ca-dieáp chöa bieát ñieàu aáy, laïi chöa chaùnh tín. Ñöùc Thích-ca khi thaønh ñaïo ñaõ tri giaùc saâu xa, chaùnh tín vôùi nghóa lyù Ñaïi thöøa, trong ñoù taø haïnh cuõng ñaõ ñöôïc goàm thaâu. Veà taùm loaïi boán caâu, caùc töôùng töø treân seõ laàn löôït giaûi thích: 1. Boán caâu ñaàu: Noùi veà vieäc töôùng taø haïnh laøm thoaùi lui trí tueä. 2. Boán caâu thöù hai: Noùi veà trí tueä maø ñaõ maát roài, thì chaùnh nieäm cuõng laõng queân. 3. Boán caâu thöù ba: Chaùnh nieäm maát roài thì baïch phaùp cuõng dieät maát.

4. Boán caâu thöù tö: Baïch phaùp maø dieät roài thì chaúng coøn laø haïnh Boà-taùt, maø tôi nhö töôùng cuûa taâm aùc. 5. Boán caâu thöù naêm: Ñaõ haønh theo töôùng taâm aùc thì khoù ñieàu phuïc. 6. Boán caâu thöù saùu: Ñaõ kheùo ñieàu phuïc thì haønh ñoäng ñeàu laø taø ñaïo. 7. Boán caâu thöù baûy: Ñaõ haønh taø ñaïo roài, thì khoâng neân thaân caän maø laïi hay thaân caän. 8. Boán caâu thöù taùm: Khoâng ñaùng thaân caän maø ñaõ thaân caän roài, thì seõ khoâng hoã trôï ñöôïc gì cho haïnh Boà-taùt, maø trôû thaønh taø haïnh. Ñeå ñoái trò vôùi taø haïnh naày, chaùnh haïnh cuõng goàm thaâu taùm loaïi boán caâu, caùc töôùng ôû treân seõ laàn löôït giaûi thích: 1. Boán caâu ñaàu: Noùi veà trí hoã trôï ñaïo ñaày ñuû seõ khieán khoâng laõng queân chaùnh nieäm. 2. Boán caâu thöù hai: Ñaõ khieán chaùnh nieäm khoâng laõng queân, neân trí trôï ñaïo caøng taêng tröôûng. 3. Boán caâu thöù ba: Chaùnh nieäm khoâng queân maát thì baïch phaùp taêng tröôûng. 4. Boán caâu thöù tö: Baïch phaùp taêng tröôûng roài, thì haønh töông tôi haïnh taâm töôûng Boà-taùt. 5. Boán caâu thöù naêm: Taâm haønh khoâng aùc thì seõ kheùo ñieàu phuïc. 6. Boán caâu thöù saùu: Ñaõ kheùo ñieàu phuïc roài thì seõ haønh chaùnh ñaïo. 7. Boán caâu thöù baûy: Ñaõ haønh theo chaùnh ñaïo roài, thì ngöôøi neân thaân caän, tìm caùch thaân caän. 8. Boán caâu thöù taùm: Ngöôøi neân thaân caän ñaõ thaân caän ñöôïc roài, thì tuøy theo caùc haïnh maø Boà-taùt ñaõ haønh, laøm theo ñeå thaønh chaùnh haïnh. Tröôùc ñaõ noùi

veà lôïi ích cuûa chaùnh haïnh. Laïi coù saùu loaïi boán caâu. Caùc töôùng treân ñoù seõ laàn löôït giaûi thích: 1. Boán caâu ñaàu: Boà-taùt ñaõ haønh nhieàu chaùnh haïnh roài, thì neân tu taäp ñeå thaønh töïu phöôùc ñöùc trí tueä. 2. Boán caâu thöù hai: Döïa vaøo coâng ñöùc, trí tueä ñaõ tu taäp ñöôïc, xua tan chöôùng ngaïi ñeå ñöôïc trong saïch. 3. Boán caâu thöù ba: Döïa vaøo chöôùng ngaïi ñaõ saïch, laøm cho heát thaûy phaùp moân hoã trôï vieäc tu taäp cho thoâng ñaït moät phaùp moân. 4. Boán caâu thöù tö: Döïa vaøo söï tu taäp heát thaûy baïch phaùp moân, heát thaûy töôùng, heát thaûy loaïi, vì lôïi ích cuûa heát thaûy chuùng sinh, laïi tieáp tuïc tu haønh voâ löôïng coâng ñöùc.

5. Boán caâu thöù naêm: Ñaõ tu haønh voâ löôïng coâng ñöùc, seõ khieán vöôït qua truï ñòa voâ minh. 6. Boán caâu thöù saùu: Döïa vaøo vieäc ñaõ vöôït qua truï vaøo ñòa voâ minh, seõ laøm cho hoï ñaït ñöôïc ñòa voâ chöôùng ngaïi. Treân ñaây ñaõ laàn löôït noùi hai möôi hai loaïi boán caâu. Töø ñaây veà sau seõ theo trình töï trôû laïi giaûi thích boán caâu tröôùc ñoù, neân bieát. Kinh noùi: Naày Ca-dieáp! Coù boán phaùp laøm thoaùi lui trí tueä cuûa Boà-taùt. Hoûi: Vì nghóa gì maø thoát ra lôøi naày? Ñaùp: Ngöôøi tu haønh Ñaïi thöøa thì ñaït ñöôïc phöông tieän Boà-ñeà voâ thöôïng. Keû ngu si thì seõ giuùp hoï söï chæ baøy. Keû phoùng daät thì khieán hoï sieâng naêng, tinh taán. Keû yeáu heøn coù taâm nieäm nhoû heïp, thì khuyeân baûo hoã trôï hoï, an uûi khuyeán duï, khieán hoï phaùt khôûi yù roäng lôùn. Ngöôøi haønh chaùnh haïnh thì vì hoï maø khen ngôïi. Hoûi: Roõ raøng boán phaùp, veà soá laø khoâng coù nghóa, maø sao laïi noùi töï theå saùng suoát? Ñaùp: Veà toaùn soá laø boán. Noùi theo nghóa goàm thaâu, chôù noù roäng khoâng cuøng taän, phoøng hôø ngöôøi nghe khoâng ham nghe nhieàu, phaûi goàm thaâu baèng soá môùi khieán hoï nhôù deã daøng, nhö sôïi daây xoû caùc hoa khoâng laøm cho noù rôøi raïc. Hoûi: Vì sao chæ nhaát ñònh coù boán maø khoâng nhieàu cuõng khoâng ít? Ñaùp: Ñeå ngaên ngöøa nhöõng caâu hoûi khoâng cuøng taän vaø voâ nghóa. Laïi coù thí duï cho laø ñeå giuùp cho keû bò luøi maát ba thöù trí coù theå goàm thaâu trí laïi. Vì theá neân noùi boán phaùp. Laïi coù yù khaùc cho laø noùi giaûn löôïc thì coù ba thöù trí tueä: Vaên, Tö, Tu. Trong ñaáy, ba phaùp tröôùc, ña soá ñeàu chæ roõ vieäc maát heát trí tueä, veà Vaên (Vaên tueä). Phaùp thöù tö ña soá ñeàu chæ roõ maát heát trí tueä veà tö duy, tu taäp (Tö tueä, Tu tueä) v.v... Vì theá, neân noùi coù boán phaùp. Thöù ñeán laø chæ ra töôùng gaàn trong caùc phaùp, laàn löôït giaûi thích veà nghóa khaùc nhau. Khi Phaät baûo Ca-dieáp laø nhaèm khuyeân baûo thính chuùng, keå caû ñoà ñeä cuûa thính chuùng, phaûi nhaát taâm laéng nghe, khoâng nghó ñeán chuyeän gì khaùc. Vì phaùp laø xaû boû ñoái vôùi ngöôøi, cho neân noùi laø “nghe phaùp”. Neáu khoâng noùi laø phaùp thì seõ coù ngöôøi sinh nghi: Phaät vì noùi phaùp hay laø noùi veà ngöôøi? Hoûi: Tröôùc ñaây coù noùi ñeán Boà-taùt. Vì nghóa gì neân goïi laø Boà-taùt? Ñaùp: Laø ngöôøi tu haønh Ñaïi thöøa. Teân goïi Boà-taùt ñöôïc goàm thaâu

nhieàu nghóa. Nay noùi giaûn löôïc coù ba nghóa, neân bieát: Ñöùc tin, Tu haønh, Chöùng ngoä. Theá naøo laø ñöùc tin? Vì giaùc ngoä neân ñöôïc trí tueä raát saâu xa, ñeå coù khaû naêng khuyeân baûo ngöôøi khaùc cuøng giaùc ngoä nhö mình. Theá naøo laø tu haønh? Vì nguyeân nhaân laø ñem laïi lôïi ích cho mình vaø lôïi ích cho ngöôøi, thöôøng thöïc haønh Boà-ñeà voâ thöôïng. Theá naøo laø chöùng ngoä? Laø duøng naêng löïc trí tueä khieán ñaït ñöôïc ñaïo Boà-ñeà voâ thöôïng. Laïi maát trí tueä laø chöùng toû trong hai thôøi coù hai ñieàu maát maùt: 1. Maát caùi ñaõ ñöôïc. 2. Maát caùi seõ ñöôïc. Vì sao luøi laïi, sao laø maát? Maát ôû trong phaùp voâ laäu laø maát caùi seõ ñöôïc. Coøn maát caùi ñaõ ñöôïc laø ôû theá gian. Hai thôøi ñeàu cuøng maát, vì khoâng bieát phaân bieät hôn keùm neân noùi laø luøi maát trí tueä. Hoûi: Phaùp voâ laäu cuõng maát chaêng? Ñaùp: Neáu giaûi thích thì khoâng phaûi theá. Noùi luøi maát trí tueä laø vì muoán noùi roõ khoâng buoâng lung. Vì muoán cho bieát caùc phaùp taïo taùc (taùc phaùp) trong nhöõng vieäc ñaõ laøm, neân noùi luøi maát trí tueä. Vì sao? Vì trí höõu laäu laø nhaân trôï ñaïo cho trí voâ laäu. Trí höõu laäu naày ñaõ ñöôïc maø maát thì trí voâ laäu chöa ñöôïc cuõng maát. Cho neân caû hai ñeàu maát laø vaäy. Trí voâ laäu maát laø do khoâng ñöôïc. Ñaõ chöùng ngoä thì trí voâ laäu khoâng coù söï lui maát. Hoûi: Vì sao khoâng toân troïng phaùp khieán Boà Taùt bò lui maát trí tueä? Ñaùp: Vì giaän gheùt phaùp, neân khoâng kính phaùp. Vì khoâng kính phaùp neân khoâng chòu laéng nghe. Vì khoâng laéng nghe neân khoâng hieåu bieát. Vì khoâng hieåu bieát saùng suoát, töùc laø toû daáu luøi maát trí tueä. Keo kieät vôùi caùc phaùp: Ñoái vôùi caùc phaùp ñaõ thoï nhaän laïi giaáu kín khoâng noùi heát, neân ngöôøi ta khoâng laéng nghe. Vì khoâng laéng nghe neân caùc ñieàu kieän seõ khoâng ñaày ñuû trong ñôøi vò lai, nhaân duyeân khoâng ñuû neân luøi maát trí tueä. Vôùi ngöôøi öa chuoäng chaùnh phaùp maø gaây khoù khaên cho hoï, noùi nhieàu nhöõng chuyeän gaây hö hoûng taâm trí hoï, töùc laø noùi coù lôøi leõ noùi khaùc ñi. Ai phaïm toäi che giaáu khoâng theå saùm hoái loãi mình v.v... Cho neân,maéc phaûi quaû baùo laøm chöôùng ngaïi nghe phaùp. Vì maéc phaûi quaû baùo laøm chöôùng ngaïi phaùp ñaõ nghe, neân nhaän laáy nhaân ngu si. Theá neân ñôøi vò lai nhaát ñònh ngu si. Do ngu si, neân trí tueä bò ñaåy luøi. Taâm kieâu caêng, töï cao, töï khen mình, cheâ ngöôøi, roài gaây thuø haän vôùi ngöôøi. Vì ñaõ coù oaùn haän vôùi ngöôøi, neân noùi ngöôïc ngaïo vôùi hoï. Vì ñaõ aên noùi ngöôïc ngaïo, neân seõ maéc phaûi ngöôïc ngaïo trong ñôøi vò lai. Vì maéc phaûi ngöôïc ngaïo, neân ñaõ luøi maát trí tueä.

SOÁ 1523 - LUAÄN ÑAÏI BAÛO TÍCH KINH - Quyeån 1 771

Hoûi: Luøi maát trí tueä töø luùc naøo? Ñaùp: Trong hai thôøi töùc laø hieän taïi vaø vò lai. Hoûi: Nhö caùc phaùp boá thí v.v... cuõng laø luøi maát, vì coù keû keo kieät v.v... vôùi caùc phaùp. Taïi sao chæ noùi nguyeân nhaân luøi maát trí tueä maø khoâng noùi nguyeân nhaân luøi maát boá thí v.v...? Ñaùp: Vì trí tueä deã maát, neân noùi tröôùc. Vì Boà-ñeà laø theå taùnh cuûa trí. Coøn caùc Ba-la-maät khaùc thì phaùt sinh töø trí kia vaø döïa vaøo trí. Boà-taùt ôû trong trí maø ñaõ coù taø haïnh thì khoâng ñöôïc goïi laø chaùnh haïnh ñoái vôùi Boà-ñeà vaø phaùp hoã trôï Boà-ñeà. Do vaäy chæ noùi ñeán nguyeân nhaân luøi maát trí tueä maø khoâng noùi nguyeân nhaân luøi maát

boá thí v.v... Nhö theá, khoâng kính troïng phaùp v.v... boán caâu noùi veà laø nguyeân nhaân luøi maát trí tueä, noùi roõ boán phaùp khoâng thích nghe v.v... Trong ñaáy, khoâng cung kính, toân troïng laø noùi roõ vì khoâng öa nghe, neân keo kieät phaùp. Vì khoâng nghe, neân chöôùng ngaïi phaùp cuûa ngöôøi khaùc, seõ maéc phaûi quaû baùo chöôùng ngaïi khoâng nghe. Vì ngaõ maïn, vì taâm nieäm ganh gheùt, neân noùi ngöôïc ngaïo. Nhö theá, trí khoâng theå hoã trôï cho nghe v.v... neân luøi maát trí tueä. Boán phaùp naày, coøn muoán noùi ñeán töôùng trí khaùc, coù nghóa laø soáng vôùi boán phaùp aên naên trong hieän taïi vaø vò lai. Boán phaùp ñoù laø: 1. Khoâng coù khaû naêng sinh hieåu bieát. 2. Caùc duyeân khoâng ñuû. 3. Giuùp theâm phöôùc baùo cho ngu si. 4. Vaø bò ngöôïc ngaïo. Vì döïa vaøo khoâng laéng nghe phaùp, neân trong phaùp hieän taïi khoâng phaùt sinh hieåu bieát ñuùng ñaén. Do khoâng laéng nghe phaùp, neân trong ñôøi vò lai, caùc duyeân seõ khoâng ñaày ñuû. Do nghe chöôùng ngaïi, neân seõ nhaän laáy baùo ngu si trong ñôøi vò lai. Do taâm ganh gheùt maø aên noùi ngöôïc ngaïo, neân trong ñôøi vò lai seõ nhaän laáy quaû baùo ñieân ñaûo. Hoûi: Khoâng toân troïng, cung kính phaùp vaø khoâng kính troïng Phaùp sö, hai caâu naày ñöôïc laëp laïi laø coù yù nghóa gì? Ñaùp: Caùch noùi truøng hôïp trong hai caâu naày laø chæ roõ ñaày ñuû yù nghóa khoâng öa nghe. Neáu ngöôøi naøo giaän döõ, cheâ bai, thì hoï khoâng kính troïng phaùp, neân khoâng nghe phaùp ñoù. Kính troïng Phaùp sö thì öa laéng nghe phaùp. Coøn keû giaän hôøn thì khoâng kính troïng Phaùp sö, neân khoâng laéng nghe phaùp. Cuõng coù soá ngöôøi giaän hôøn, nhöng coøn bieát kính troïng phaùp, soá ngöôøi ñoù coøn coù theå laéng nghe phaùp. Neáu coù ñuû söï giaän döõ, cheâ bai, khoâng kính troïng, thì nhöõng chuùng sinh ñoù khoâng coøn caùch gì ñeå laéng nghe phaùp. Theá neân, hai caâu naày ñöôïc noùi laëp laïi nhaèm chæ roõ ñaày ñuû yù

nghóa khoâng öa nghe phaùp. Hoûi: Keo kieät vôùi caùc phaùp ñaõ hieåu, giöõ caùc phaùp bí maät khoâng noùi heát, thì hai caâu naày coù yù nghóa gì? Ñaùp: Keo kieät vôùi caùc phaùp laø thaáy mình hieåu bieát hôn nhöõng gì maø ngöôøi khaùc bieát, neân giöõ bí maät khoâng chòu noùi heát chaùnh phaùp. Giöõ bí maät laø ñeå ñeà phoøng veà sau seõ coù keû khoâng kính troïng vaø sôï hoï seõ gioûi hôn mình. Hoaëc coøn coù nghóa nöõa laø duø coù thænh caàu hay khoâng thænh caàu, moät möïc vaãn khoâng noùi phaùp. Do boûn seûn tieác phaùp, hoaëc do coù muïc ñích, hoaëc laïi khoâng noùi ñöôïc, hoaëc vì taùnh keo kieät maø huûy boû chaùnh phaùp. Töø boû chaùnh phaùp, chính laø laøm hö hoûng taâm mình. Coøn hieåu phaùp maø coá giöõ bí maät khoâng noùi heát vì keo kieät, thì ñoù laø haïnh xaáu. Coù ngöôøi öa phaùp maø laïi gaây khoù khaên cho hoï nghe nhöõng chuyeän raéc roái laø coù yù phaù hö taâm hoï. Hoaëc baûo laø coù lôøi noùi khaùc: Ngöôøi naøo ñaõ phaïm toäi che giaáu thì khoâng theå saùm hoái loãi mình. Nhöõng caâu noùi nhö theá coøn coù nghóa naøo khaùc? Ngöôøi öa phaùp maø laïi bò gaây khoù khaên baèng caùch noùi laø coù lôøi leõ noùi khaùc. Hoûi: Öa phaùp maø bò gaây khoù khaên laø sao? Ñaùp: Laø noùi nhöõng chuyeän laøm baïi hoaïi taâm nieäm ngöôøi ta, hay quôû traùch, noùi laø coù ngöôøi noùi: Ngöôøi naøo phaïm toäi che giaáu thì khoâng theå aên naên saùm hoái

toäi loãi cuûa mình. Theá naøo laø laøm hö hoaïi phaùp trong loøng ngöôøi do noùi cho hoï nghe chuyeän xaáu aùc? Heát thaûy phaùp laø töø ngöôøi ham nghe. Chaùnh phaùp kia vôùi con ngöôøi öa nghe ñoù, theá maø ñaõ khoâng noùi thaät, noùi voâ nghóa, maø laïi coøn baûo: Ta coù khaû naêng noùi ñuû thöù thì noùi caùch ñoù seõ laø khieán ngöôøi ta khoâng coøn ham nghe. Hoûi: Noùi caùc lyù do quôû traùch v.v... laø theá naøo? Ñaùp: Laø ñaõ noùi khoâng ñuùng ñaén, lôøi noùi laïi khoâng haïn cheá. Hoaëc ñoái vôùi keû coøn öa nghe phaùp, laïi hoûi hoï nhöõng caâu guùt maéc, khoù khaên. Khi nghe nhöõng caâu hoûi raéc roái ñoù thì hoï khoâng nghe phaùp nöõa, cuõng khoâng coøn thích nghe. Hoûi: Theá naøo laø khoâng theå noùi lôøi giaùo huaán ngöôøi khaùc? Ñaùp: Laø ñöôïc thænh maø khoâng nhaän. Coù ngöôøi öa chaùnh phaùp ñeán xin hoûi vieäc noùi phaùp, nhöng vì mình voán ñaõ keo kieät phaùp, neân khoâng noùi cho hoï. Vaû laïi, cuõng khoâng chæ cho ngöôøi ta thænh caàu Phaùp sö khaùc v.v... Vaø neáu ngöôøi ñoù coù yù muoán thænh hoûi Phaùp sö khaùc, thì mình laïi toû veû khoâng baèng loøng cho pheùp. Hoûi: Che giaáu laø gì? Ñaùp: Noùi vôùi ngöôøi nghe phaùp, quôû traùch chuùng ñang nghe phaùp

vaø vôùi phaùp thì laïi noùi: Caùc oâng laø nhöõng ngöôøi khoâng coù trí, maø phaùp naày raát saâu xa, caùc oâng khoâng theå naøo nhaän bieát moät caùch thoâng suoát ñöôïc... Vì ñaõ noùi vôùi chuùng nghe phaùp, ñaõ che giaáu chaùnh phaùp, lyù do caûn trôû phaùp nhö theá, seõ daãn ñeán quaû baùo naïn xöù (baùt Naïn). Taâm kieâu ngaïo, töï cao, khen mình, cheâ ngöôøi thaáp keùm. Nhöõng caâu nhö theá coù yù nghóa gì? Söï kieâu caêng, ngaïo maïn ñöôïc noùi trong caâu ñaàu, thì kieâu caêng, ngaïo maïn laø theá naøo? Laø töï khen mình toát ñeïp, roài cheâ bai moïi ngöôøi. Theá naøo laø khen mình toát ñeïp? Nghóa laø nhöõng ñieàu mình noùi ñeàu khoâng toát, vieäc tu haønh khoâng chaân chaùnh, nhöng khi thaáy nhöõng gì maø ngöôøi khaùc noùi laø toát, tu haønh chaân chaùnh, theá trong ñoù ñeå loä taâm ngaïo maïn, ganh gheùt. Theá naøo laø cheâ bai ngöôøi khaùc? Ñoái vôùi ngöôøi kheùo noùi phaùp, kheùo tu haønh, thì naûy sinh yù nghó khoâng toát, noùi hoï tu haønh khoâng toát, luoân coù tö töôûng kieâu caêng, ngaïo maïn, taâm ganh gheùt. Do vaäy hoï khoâng coù khaû naêng chöùng ñöôïc trí tueä chaùnh giaùc. Trí chöùng naày goàm thaâu heát moïi phaùp. Noùi toùm laïi: 1. Chæ bò luøi maát. 2. Luøi maát nhö theá naøo? 3. Do thôøi gian naøo luøi maát? 4. Heát thaûy phaùp ñaõ coù ñöôïc ñeàu luøi maát. Boán lyù do vöøa neâu laø ñaõ chæ roõ. Luøi maát ôû nôi naøo? Ñoù laø ôû trong trí tueä. Coøn luøi maát nhö theá naøo? Do tö töôûng naøo maø luøi maát? Thì ñaõ giaûi thích ôû tröôùc. Thôøi gian naøo luøi maát trí tueä? Laø hieän taïi vaø vò lai. Phaùp ñaõ coù maø luøi maát laø laøm saùng toû boán phaùp khoâng kính troïng v.v... Ñaõ coù boán phaùp khoâng kính troïng naày, thì coù theå laøm cho trí tueä bò luøi maát, laøm chöôùng ngaïi chaùnh phaùp. Noùi veà boán phaùp ñoái trò. “Laïi nöõa, naày Ca-dieáp! Boà-taùt coù boán phaùp thaønh töïu ñaïi trí tueä laø cung kính, toân troïng phaùp, kính troïng caùc Phaùp sö...” Tuøy thuaän thöïc haønh söï cung kính naày laø nhaân phaùp, taïo ñöôïc nhaân ñaïi trí tueä. Boán thöù trí tueä seõ phaùt sinh laø: 1. Khôûi ñaàu. 2. Thaønh thuïc. 3. Trôï ñaïo ñaày ñuû. 4. Coù khaû naêng thaønh töïu

Boà-ñeà. Nhöng söï cung kính ñoù phaûi coù öa chuoäng nghe phaùp. Ñaõ ñöôïc nghe phaùp roài thì trí tueä seõ phaùt sinh. “Theo caùc phaùp ñaõ nghe maø ñoïc

tuïng, ghi nhôù, ñem taâm nieäm trong saïch giaûng noùi cho moïi ngöôøi maø khoâng mong caàu moät maûy may danh voïng, lôïi döôõng, cung kính naøo v.v...” Laø laøm cho ñöôïc giaùo hoùa cho moïi ngöôøi ñeå thaønh thuïc ñöôïc taâm trí cuûa mình”. Kheùo bieát trí tueä töø ña vaên sinh ra gaéng söùc tu haønh tinh taán, khoâng löôøi bieáng, nhö chöõa löûa chaùy treân ñaàu. Nghe phaùp ñoïc tuïng, ghi nhôù, öa thöïc haønh ñuùng theo lôøi Phaät ñaõ noùi, nhöng khoâng leä thuoäc vaøo lôøi noùi”. Laø thöôøng mong muoán nghe nhieàu (ña vaên). Vì khi ñöôïc nghe phaùp nhieàu, thì nhôù chaéc khoâng queân, ñaày ñuû trí trôï ñaïo. Khi thöïc haønh khoâng tuøy thuoäc vaøo lôøi noùi vaø aâm thanh, maø chæ chuù troïng ôû choã chaân thaät maø haønh, môùi coù theå ñaït ñöôïc trí tueä Boà-ñeà. Söï kính troïng phaùp vaø kính troïng Phaùp sö ôû ñaây laø ñeå ñoái trò vôùi keû khoâng kính troïng phaùp, neân bieát. Theo caùc phaùp ñöôïc nghe maø ñoïc tuïng, thoï trì, nhôù chaéc, thì nghe laø do nhó thöùc; ñoïc tuïng, vaâng giöõ, ghi nhôù laø do yù thöùc. Hoaëc nghe laø vaên tueä, ñoïc tuïng, vaâng giöõ laø tö tueä. Kinh noùi: “Ñem taâm trong saïch giaûng noùi roäng raõi cho moïi ngöôøi” laø ñeå mình töø boû taâm keo kieät, ganh gheùt. “Khoâng mong caàu taát caû danh voïng, lôïi döôõng, cung kính v.v...” Laø nguyeân nhaân khôûi boûn seûn phaùp. Lôïi döôõng laø y phuïc v.v..., cung kính laø leã baùi v.v..., tieáng ñoàn laø nhöõng lôøi khen ngôïi, taùn döông caùc coâng ñöùc. Duøng ña vaên laøm trí caàn trôï cho vaên tueä phaùt sinh. Ñaõ nhö cöùu löûa ñang chaùy treân ñaàu, ñoù laø vieäc phaûi tu haønh ñeå caàu vaên tueä. Vì caàu vaên tueä seõ khuyeán khích söï chuyeån bieán saùng suoát ñeå tu tueä. Nhö coù ngöôøi bò chaùy ñaàu, chaùy aùo, thì hoï phaûi boû moïi chuyeän ñeå lo cöùu ñaàu, aùo. Boà-taùt cuõng nhö vaäy. Bieát vaên tueä laø nhaân cuûa trí, trí naày cuõng coù khaû naêng laø nhaân ñeå ñöôïc Nhaát thieát trí. Chuyeân caàn sieâng naêng mong caàu nghe nhieàu laø vì lôïi ích mình vaø ngöôøi. Tuøy phaùp ñaõ ñöôïc nghe maø ñoïc tuïng, vaâng giöõ vaø haønh ñuùng theo lôøi Phaät ñaõ noùi. Hoaëc do nghe phaùp maø hieåu ñöôïc nghóa, ñoù laø thuaän haønh neân coù khaû naêng phaùt sinh trí nhö thuaän. Khoâng phaûi chæ coù aâm thanh vaø lôøi noùi, khoâng phaûi chæ mong caàu ñöôïc nghe, khoâng phaûi chæ nghe mieäng noùi, vì coù khi lôøi noùi voâ nghóa, hoaëc lôøi hoï ñaõ noùi khoâng coù lôïi ích xuaát theá gian. Tuøy theo trình töï giaûi thích, khoâng cung kính toân troïng phaùp vaø thuaän theo phaùp maø haønh phaùp, thì trôû thaønh keo kieät vôùi caùc phaùp. Do keo kieät vôùi phaùp roài, neân ñoái vôùi ngöôøi öa mong caàu chaùnh phaùp seõ gaây raéc roái, giöõ bí maät, khoâng noùi cho ngöôøi ta. Ba yeáu toá ñoù ñaõ laøm nhaân cho söï maát trí tueä. Ñaõ khoâng coù trí thì kieâu ngaïo khôûi leân. Seõ ñöôïc ñoái trò baèng phaùp traéng: Toân kính phaùp laø tu haønh ñuùng vôùi chaùnh phaùp vaø

phaùp keá laø töø boû taâm keo kieät, seûn tieác phaùp. Phaûi theo phaùp ñöôïc nghe maø giaûng noùi roäng cho moïi ngöôøi. Vì ham chaùnh phaùp neân mong caàu ñöôïc nghe nhieàu, hoïc roäng, ñöôïc nghe nhieàu hoïc roäng töùc laø coù theå thöïc haønh haïnh lôïi mình, lôïi ngöôøi. Theo lôøi daïy maø tu haønh ñeå khoâng vöôùng maéc ôû ngoân ngöõ. Taâm Boà-ñeà chæ laø trí caên baûn. Nhaát thieát trí chæ laáy taâm Boà-ñeà laøm goác. Do vaäy khoâng queân maát taâm Boà-ñeà. Duø queân maát taâm Boà-ñeà nhöng khoâng queân nguyeân nhaân cuûa caùc phaùp. Ñöùc Phaät baûo Ca-dieáp: Boà-taùt coù boán phaùp queân maát taâm Boà-ñeà. Boán phaùp ñoù laø: Khi deã, löøa doái A-xaø-leâ v.v... Hoûi: Vì sao chæ noùi coù boán phaùp coù khaû naêng queân maát taâm Boà-ñeà maø khoâng nhieàu, khoâng ít ? Ñaùp: Vì söï queân maát naày coù boán thöù. Noùi goïn laø: 1. Taø tín neân queân maát taâm Boà-ñeà. 2. Tin ñieân ñaûo neân queân maát taâm Boà-ñeà, nhaän thaáy coù loãi ñoái vôùi taâm Boà-ñeà. 3. Caùc phaùp laõnh thoï ñeàu laø giaû danh cuûa taâm, neân queân maát taâm Boà-ñeà. 4. Ñaït ñöôïc phaùp theå taâm neân queân maát taâm Boà-ñeà. Trong boán thöù queân maát naày, coù boán thöù nguyeân nhaân ñoái trò theo thöù lôùp nhö theá, neân bieát. Khinh khi, löøa doái A-xaø-leâ, Sö tröôûng v.v... laø noùi doái tröôùc maët Sö tröôûng, ñaõ phaïm toäi maø khoâng phaùt loä saùm hoái, laïi löøa gaït, noùi doái, neân trôû thaønh khinh khi löøa doái Sö tröôûng. A-xaø-leâ laø ngöôøi coù theå can giaùn vaø khuyeân raên, trao truyeàn. Chieáu theo giôùi ñieàu maø ngöôøi kia ñaõ vi phaïm ñeå khuyeân raên hoï neân phaùt loä saùm hoái, baûo vôùi hoï vieäc naày khoâng neân laøm. Tröôùc ñaây phaïm toäi hoï muoán saùm hoái ñeå tieâu toäi, thì A-xaø-leâ noùi caùc phöông tieän: OÂng neân nghó nhö theá naày: Sö tröôûng laø ngöôøi coù theå giuùp lôïi ích, duøng lôøi hieåu duï cuûa Thaùnh, duø khoâng phaûi laø Sö tröôûng, nhöng vì ngöôøi ñoù ñaõ coù caùc coâng ñöùc, thöông xoùt vaø öa khuyeán khích döùt boû aùc, tu thieän. Vì ñaõ phaïm toäi, neân khieán ngöôøi kia noùi doái vaø queân maát. Do nghóa ñoù, neân caøng laøm cho nghieäp baùo cuûa hoï phaùt trieån theâm leân, trôû thaønh keû taø tín vaø queân maát taâm Boà-ñeà, neân bieát. Neáu ngöôøi ñoù khoâng coù khaû naêng laøm cho queân maát taâm Boà-ñeà, nhöng vì ngöôøi ñoù ñaõ taäp thoùi noùi doái vaø laøm chöôùng ngaïi cho vieäc thaønh töïu giôùi neân ñaõ queân maát taâm Boà-ñeà. Ñoù goïi laø nguyeân nhaân ban ñaàu. Khieán cho keû khoâng hoaøi nghi hoái tieác laïi sinh taâm ngôø vöïc, hoái tieác. Khieán ngöôøi ñoàng tu phaïm haïnh khoâng nghi ngôø maø sinh ñieân ñaûo, nghi ngôø. Khieán ngöôøi tu haønh giôùi haïnh chaân

chaùnh trong phaïm haïnh khôûi taâm nghi hoaëc giôùi caám. Nhö vaäy, ngöôøi ñoàng phaïm haïnh kia khoâng chí taâm cung kính maø vôùi taâm nieäm quanh co dua nònh, sinh nghi hoaëc ñoái vôùi giôùi luaät, töø ñoù phaùt sinh nghieäp chöôùng saâu naëng. Vì leõ ñoù taâm Boà-ñeà cuûa hoï bò ñaûo ngöôïc, khoâng chaùnh tín, khoâng thaáy loãi. Cho neân thì maát taâm Boà-ñeà. Neáu ngöôøi ñoù khoâng theå laøm cho ngöôøi khaùc nghi hoaëc thì tìm caùch cheâ bai vieäc noùi phaùp, laøm cho ngöôøi ta maát taâm Boà-ñeà. Ñaáy goïi laø nguyeân nhaân thöù hai. “Quôû maéng, cheâ bai, beâu xaáu ngöôøi tu ñaïi thöøa”. Nghóa laø ñoái vôùi ngöôøi öa tu hoïc chaùnh phaùp tuøy

theo phaùp naøo coù lôïi ích ñeàu khieán cho hoï ñi ngöôïc laïi söï ích lôïi cuûa chaùnh phaùp. Coøn neáu ai tin öa tu taäp Ñaïi thöøa, thì phaù hoaïi hoï baèng caùch quôû maéng, cheâ traùch, beâu xaáu, noùi leân lôøi khoâng toát ñeïp, thoát ra lôøi noùi phaù hoaïi, khoâng lôïi ích. Lôøi noùi khoâng lôïi ích ôû ñaây laø lôøi noùi khoâng toát laønh. Beâu xaáu laø vaïch loãi laàm cuûa ngöôøi ta, baûo ngöôøi ta laø phaù giôùi, ngöôøi ta thoát ra lôøi noùi cho laø aùc. Vaïch khuyeát ñieåm cuûa moïi ngöôøi baèng caùch baûo ñoù laø phi phaïm haïnh, ngöôøi noùi phaân bieät laø khoâng xöùng coâng ñöùc, tuøy thuoäc vaøo lôøi noùi cuï theå maø cho laø xaáu. Do coù nhöõng vieäc nhö theá, neân ngöôøi kia ñem nhöõng chuyeän nhö theá nhaém vaøo Boà-taùt ñeå noùi lôøi khoâng lôïi ích, raïch roøi, beâu xaáu. Ngöôøi muoán tu taäp Ñaïi thöøa nhö vaäy deã thoaùi lui vaø bò meâ hoaëc. Ngöôøi aáy nhaém thaúng Boà-taùt vôùi taâm khoâng cung kính, neân duø Boà-taùt ñöôïc bao nhieâu coâng ñöùc, thì hoï cuõng ñeàu che giaáu. Do vaäy, söï aùc ñoäc vaø nghieäp chöôùng cuûa hoï caøng saâu naëng hôn. Vaø cuõng do vaäy, neân nhöõng gì maø taâm ñaõ tu taäp giôùi tröôùc ñaây ñeàu bò dieät heát. Tröôøng hôïp khoâng che giaáu ñöôïc coâng ñöùc chaân thaät cuûa Boà-taùt, thì giôùi cuûa ngöôøi ñoù bò chöôùng ngaïi, taâm bò luøi maát. Ñaáy goïi laø nguyeân nhaân thöù ba. Ñem loøng quanh co dua nònh soáng vôùi ngöôøi khoâng coù loøng chaân thaät. Nhöõng ai muoán caùc Phaùp sö vaïch roõ caùc vieäc bí maät thì hoï laïi laøm taâm keû ñoù meâ hoaëc. Dua nònh ôû ñaây laø doái traù, khoâng coù taâm chaân thaät maø soáng vôùi ngöôøi khaùc. Quanh co laø taâm nònh hoùt, löøa doái, khoâng coù taâm chaân thaät cuøng tuøy thuaän vôùi ngöôøi. Hoï nhôø caùc Phaùp sö chæ baøy töøng chöông thöïc haønh caùc vieäc bí maät. Hoï theo caùc Phaùp sö ñeå ñöôïc laéng nghe phaùp saâu xa vi dieäu. Nghe ñöôïc roài maø heã coù ai tu haønh Ñaïi thöøa, thì hoï cheâ bai ngöôøi ta. Töø yù nghóa ñoù maø nghieäp aùc theâm saâu khoân löôøng. Ñaùng leõ ñöôïc taâm thuaän phaùp, nhöng do nghieäp chöôùng ñoù maø trôû thaønh xa phaùp, taâm luøi maát. Neáu khoâng coù khaû naêng cheâ bai söï xa lìa thì ngöôøi

ñoù cuõng bò u toái trong giôùi caám, taâm cuõng bò luøi maát. Noùi toùm laïi, luøi maát caùi gì? Taâm luøi maát luùc naøo? Seõ haønh ñoäng ra sao trong phaùp hieän taïi, ñaõ qua, seõ ñeán? Coù nhöõng töôùng gì bieåu loä khoâng cung kính, baát chaùnh vôùi caùc thaày vaø baäc toân tröôûng? Ñuû boán phaùp ñoù. Ñaây tieáp noùi roõ boán phaùp thieän ñoái trò boán phaùp vöøa noùi. Kinh noùi: “Cho duø phaûi boû maïng, Boà-taùt vaãn khoâng coá yù noùi doái”. Ñoù laø baûo veä naém chaéc lôøi noùi thaät. Vì baûo veä lôøi noùi thaät cho neân khoâng tieác thaân maïng. “Huoáng gì noùi ñuøa giöõn”. AÁy laø ñoái vôùi toäi duø raát nheï vaø nhoû, Boà-taùt vaãn caûm thaáy raát sôï haõi. “Boà-taùt thöôøng soáng chaân thaät ñoái vôùi ngöôøi toøng söï”, aáy laø do töø boû taâm dua nònh, voâ ngaõ. Loøng chaân thaät laø taâm thaät, vì luoân tuøy thuaän, thaân caän, lìa khoûi tai hoïacuûa Voâ ngaõ. Boà-taùt thaân caän nhö thaät, khoâng theå hieän haønh ñoäng danh tieáng giaû taïo, xa lìa dua nònh, quanh co, xa lìa caùi taâm khoâng ñieàu phuïc nieäm aùc. “Ñoái vôùi taát caû Boà-taùt luoân naûy sinh tö töôûng hoï laø Theá Toân, neân vì caùc Boà-taùt maø trong boán

phöông luoân ca ngôïi coâng ñöùc" laø tuøy theo nhöõng lôïi ích coù ñöôïc töø caùc phaùp do Boà-taùt maø khen ngôïi. "Chính Boà-taùt khoâng yeâu thích caùc phaùp cuûa Tieåu thöøa. tuøy theo töøng chuùng sinh maø coù söï giaùo hoùa, khieán chuùng sinh ñeàu ñöôïc ñaïo Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc Voâ thöôïng". Nghóa laø Boà taùt khoâng öa Tieåu thöøa haïn heïp, noù laøm cho mình heøn yeáu ñi. Boà-taùt ñaõ tu haønh töø nhöõng nghóa thuø thaéng, phaûi naém laáy yù muoán goàm thaâu chuùng sinh ñeå giaùo hoùa. (Caùc caâu naày seõ ñöôïc laàn löôït giaûi thích laïi sau) Khinh khi löøa doái A-xaø-leâ v.v... laø khoâng cuùng döôøng, cung kính A-xaø-leâ, Sö tröôûng v.v... Trong giôùi phaùp khoâng naûy sinh yù thöùc nhanh choùng aân caàn, toân troïng, baûn thaân khoâng bieát hoå theïn, aên naên toäi loãi, thaáy ngöôøi khaùc coù taùnh hoå theïn, aên naên toäi loãi, thì laïi laøm cho hoï saàu naõo, caøng khieán taâm hoï khoâng ñöôïc yeân vui, caøng laøm cho hoï buoàn raàu theâm. Mình ñaõ khoâng bieát hoå theïn maø ñi khuyeân baûo keû khaùc aên naên toäi loãi coâng khai. Ñoái vôùi ngöôøi tu hoïc Ñaïi thöøa, thì noùi caùc vieäc xaáu aùc laø nhaèm cheâ bai ngöôøi môùi phaùt taâm Boà-ñeà. Vì khoâng coù taâm nieäm ñem lôïi ích cho ngöôøi khaùc, neân soáng vôùi ngöôøi baèng taâm nieäm quanh co, dua nònh chöù khoâng phaûi vôùi taám loøng thaät thaø chaân thaät. Laïi coù caùc caâu "khoâng maát" seõ laàn löôït giaûi thích kyõ. Duøng lôøi noùi thaät laø tích taäp nhaân toáõ khoâng queân taâm Boà-ñeà, khoâng maát taâm Boà-ñeà, laø ñaõ phaùt khôûi taâm laøm lôïi ích cho chuùng sinh. Trong töï thaân Boà-taùt coù voâ löôïng caùc phaùp hy höõu, bieát roài thì kính troïng taâm Boà-ñeà vaø nguyeân nhaân cuûa Nhaát thieát trí. Ñoái vôùi taâm Boà-ñeà, taát caû Boà-taùt ñaõ naûy sinh

tö töôûng hoï laø Theá Toân roài. Vì kính troïng taâm Boà-ñeà, neân ñaõ giaùo hoùa chuùng sinh, vaø Boà-taùt khuyeán khích taát caû chuùng sinh ñoàng höôùng veà quaû vò Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc Voâ thöôïng. Khoâng öa thích mong caàu thöïc haønh phaùp heïp hoøi, yeáu keùm cuûa Tieåu thöøa. Taâm Boà-ñeà laø ñuùng nghóa cuûa Boà-taùt. Hoûi: Neáu laø Boà-taùt môùi phaùt taâm: Ta seõ thaønh töïu quaû vò Chaùnh giaùc, thì taâm Boà-taùt coù taùnh gì? Coøn coù töôùng gì? Coù nhöõng nhôù nghó gì? Coù coâng ñöùc gì? Coù vieäc thuø thaéng naøo? Do ñaâu ñöôïc goàm thaâu? Vì ai laøm caên baûn? Caùi gì laø nguyeân nhaân chí khí hieän taïi? Nöông töïa vaøo ñaâu? Ñaùp: Caâu hoûi ñaàu thì Boà-taùt laáy chaùnh nguyeän laøm taùnh. Chaû leõ vì mong caàu töôùng Boà-ñeà maø töôûng nieäm vaø nhôù nghó chuùng sinh. Vì nhaân cuûa Nhaát thieát trí laø voâ löôïng coâng ñöùc, neân laäp nguyeän treân caû theá gian, Thanh vaên vaø Duyeân giaùc. Vì thaéng tín ñòa ñaõ goàm thaâu caên baûn cuûa Boà-ñeà voâ thöôïng. Töø bi laø nhaân cuûa chí khí trong hieän taïi, laø giôùi maø Boà-taùt döïa vaøo. Nhöng phaùt taâm Boà-ñeà naøy, noùi toùm laïi goàm coù hai thöù: 1. Nhaân xuaát theá gian. 2. Nhaân khoâng xuaát theá gian. Trong nhaân xuaát theá gian neáu ñaõ phaùt taâm Boà-ñeà roài, thì vónh vieãn khoâng queân. Ñaáy goïi laø nhaân xuaát theá gian. Nhaân khoâng xuaát theá, neáu taâm khoâng vónh vieãn trong söï thoûa maõn thì queân maát taâm ñoù. Luøi laïi cuõng coù hai thöù: 1. Vónh vieãn luøi laïi. 2. Khoâng vónh vieãn luøi laïi. Trong vónh vieãn luøi laïi cuõng coù

moät soá ngöôøi luøi laïi (naûn loøng) nhöng vaãn coøn khaû naêng phaùt sinh. Khoâng vónh vieãn luøi laïi, hoaëc coù ngöôøi vöøa luøi laïi xong, phaùt sinh ngay. Tuy nhieân, taâm ngöôøi ñoù phaûi do boán thöù nhaân, boán thöù duyeân vaø boán thöù naêng löïc môùi coù theå phaùt sinh. Boán thöù duyeân laø: 1. Thaáy, nghe nhöõng söï kieän bieán hoùa hy höõu cuûa Nhö Lai, neân phaùt taâm Boà-ñeà. 2. Nhaân ñoái vôùi Boà-ñeà voâ thöôïng do nghe phaùp maø thöông xoùt, ñem laïi lôïi ích cho chuùng sinh, neân phaùt taâm Boà-ñeà. 3. Boà-taùt vì muoán cho chaùnh phaùp ñöôïc toàn taïi laâu trong theá gian, neân phaùt taâm Boà-ñeà. 4. Vì nhaän thaáy trong ñôøi naày, chuùng sinh phaûi chòu moïi ñau khoå traàm troïng, neân phaùt taâm Boà-ñeà.

Boán thöù nguyeân nhaân laø gì? 1. Coù ñuû taùnh. 2. Coù ñuû thieän tri thöùc. 3. Laáy taâm töø bi laøm ñaàu. 4. Khoâng sôï haõi caûnh ñeâm daøi cuûa theá gian, vôùi ñuû loaïi nguyeân nhaân saâu xa coù ñöôïc töø nghe. Boán naêng löïc laø gì? 1. Töï löïc. 2. Löïc ngöôøi khaùc. 3. Löïc cuûa nguyeân nhaân. 4. Löïc cuûa söï tu haønh. Töï löïc laø do naêng löïc cuûa mình, ñuû söùc phaùt taâm Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc Voâ thöôïng, ñaáy goïi laø töï löïc. Tha löïc laø do ngöôøi khaùc khuyeán khích, baûo mình phaùt taâm, ñaáy goïi laø naêng löïc cuûa ngöôøi khaùc. Tröôùc ñaây ñaõ ñöôïc hoïc phaùp thieän cuûa Ñaïi thöøa, thì ñaáy goïi laø söùc maïnh cuûa nhaân. Trong giaùo phaùp hieän taïi, thaân caän thieän tri thöùc, trong suoát ñeâm daøi, nghe, tö duy v.v... chaùnh phaùp, hoïc taäp, thöïc haønh moïi ñieàu thieän khoâng ngôi nghæ, ñaáy goïi laø naêng löïc tu haønh. Trong phaàn naày, hoaëc noùi roäng hay giaûn löôïc. Vì boán duyeân vaø boán nhaân naày döïa vaøo nhau, troâng caäy vaøo nhau. Söùc maïnh beân trong vaø söùc maïnh cuûa nguyeân nhaân, hai thöù naày seõ phaùt sinh taâm kia. Vì nhö theá, neân goïi laø coù lôïi ích, goïi laø kieân coá khoâng lay ñoäng maø phaùt sinh. Naêng löïc ngöôøi khaùc vaø naêng löïc tu haønh laøm naûy sinh taâm Boà-ñeà kia, neân goïi laø khoâng laøm dao ñoäng, laøm maát ñi, neân bieát nhö vaäy. Söï ñoåi thay luøi laïi cuûa taâm Boà-ñeà, cuõng coù boán thöù: Vì khoâng coù taùnh neân thuoäc veà aùc tri thöùc. Khoâng khôûi taâm töø bi ñoái vôùi moïi chuùng sinh, vaø vì e sôï theá gian cho neân duø khoâng queân taâm Boà-ñeà, Boà-taùt cuõng coá nhôù giöõ taâm Boà-ñeà kia, tu haønh coâng ñöùc vôùi trí saùng suoát, ñem caên thieän hoã trôï ñaïo, Boà-taùt duø coù tu taäp caùc haïnh nhö theá, thì phaùp thieän cuõng ñaõ dieät, vì nhaân khoâng taêng tröôûng, neân noùi laø caùc phaùp. Kinh noùi: Ñöùc Phaät noùi vôùi Ca-dieáp: “Boà-taùt thaønh töïu boán phaùp thieän ñaõ sinh, roài dieät, khoâng taêng tröôûng... Nhöõng gì laø boán phaùp? Chæ vì taâm kieâu caêng ngaõ maïn, ñoïc tuïng saùch vôû, chuù thuaät cuûa theá gian, nhö theá v.v...”. Hoûi: Taïi sao chæ coù boán phaùp, maø khoâng nhieàu khoâng ít, noùi ñuû veà nhaân dieät, phaùp thieän khoâng taêng tröôûng?

Ñaùp: Phaùp thieän coù boán thöù laøm cho dieät, khoâng taêng tröôûng. Ñoù laø: 1. Khoâng sinh dieät, khoâng taêng tröôûng. 2. Khoâng coù khaû naêng taêng tröôûng, vì coù dieät maø khoâng coù taêng tröôûng. 3. Nhoå boû caên baûn thì dieät, khoâng

taêng tröôûng. 4. Taïo nghieäp vaø xa lìa thì dieät khoâng taêng tröôûng. Trong ñoù, nguyeân nhaân phaùp traéng dieät laø do taâm kieâu ngaïo, ñoïc tuïng kinh ñieån theá gian, tìm toøi caùc chuù thuaät, khoâng theå thoâng ñaït saùu Ba-la-maät cuûa Boà-taùt vaø phaùp taïng cuûa Boà-taùt. Coù khi boû ñöôïc taâm kieâu ngaïo maø Boà-taùt coøn taâm hy voïng, danh voïng, lôïi döôõng, ganh gheùt ñieàu ngöôøi ta hôn mình, vì luoân löøa doái, möu caàu chuù thuaät ôû theá gian, khoâng theå mong caàu caùc phaùp toát laønh, trong traéng. Ñaõ khoâng sinh vì caùc phaùp traéng ñeàu bò dieät, neân coù theå bò dieät heát. Tröôùc kia ñaõ coù nhöng do ñieàu kieän nghe, hoïc taäp yeáu keùm, neân phaùp traéng maát, khoâng taêng tröôûng. Vì sao? Vì tham lam baùm víu lôïi döôõng, danh voïng, thaân caän caùc Ñaøn- vieät. Lôïi döôõng laø y phuïc v.v..., cuùng döôøng laø leã baùi v.v... vì baùm víu vaøo lôïi döôõng, danh voïng, neân noùi laø ñam meâ lôïi döôõng, danh voïng vaäy. Vì ñam meâ lôïi döôõng, danh voïng, neân soáng taø maïng, noùi roõ hôn laø ñam meâ cuûa caûi nuoâi naáng maïng soáng v.v... neân bieát. Vì thaän caän vôùi gia ñình Ñaøn-vieät, neân ña soá ñeàu coù tai hoïa trong söï thaân caän. Neáu ngöôøi kia ñaõ coù hai ñieàu ngôø vöïc thì laïi baûo vì nhö phaùp môùi ñöôïc cuûa caûi, lôïi döôõng, roài cho laø nhaân khoâng dieät, ñoù laø do yù thöùc döïa vaøo tính chaát dua nònh, quanh co v.v... khoâng soáng trong ñaïo Thaùnh. Ñaõ ñaém say danh voïng, lôïi döôõng nhö theá, ñaõ thaân caän caùc gia ñình baïch y, ñaõ coù raát nhieàu ñieàu kieän thaân caän, neân caùc phaùp thieän ñaõ nghe v.v... khoâng taêng tröôûng. Nghe maø khoâng taêng tröôûng, töùc laø caùc phaùp thieän ñaõ nghe v.v... thaûy ñeàu khoâng taêng tröôûng, vì laøm cho nghóa cuøng dieät ñi nguyeân nhaân caên baûn vaø gia taêng söï cheâ bai Boà-taùt. Kieán thöùc aùc ñaõ gia taêng trôû laïi vaø cheâ bai phaùp taïng Boà-taùt. Vì ñaõ giaän döõ neân caøng tìm toøi, keû vaïch caùc söï laàm laãn cuûa caùc Boà-taùt, vu khoáng caùc Boà-taùt baèng toäi giaû ñaët, cheâ bai, cho Boà-taùt ñoù maéc phaûi toäi raát lôùn. Do gaây nghieäp ñoù neân heát thaûy phaùp thieän ñeàu bò böùng goác vaø dieät saïch. Bò xa lìa, dieät saïch nguyeân nhaân neân chöa ñöôïc nghe phaùp, chöa töøng hoä trì kinh keä, maø laïi cheâ bai phaùp. Chöa nghe phaùp, coù nghóa laø chöa ñaït ñaïo lyù baèng nhó thöùc. Chöa töøng thoï trì laø ñaõ hieåu ñaïo, nhöng khoâng ñoïc tuïng, thoï trì, laïi

cheâ bai caùc giaùo phaùp ñaõ ñoán ngoä vaø caùc kinh phaùp. Vì nghóa ñoù, neân Ñöùc Nhö Lai môùi noùi kinh naày. Trong Ñaïi Öu Ba Ñeà Xaù cuõng coù noùi nghóa naày. Neáu taø sö maø ñi so ño löôøng tính yù Nhö Lai, thì ngöôøi ñoù chæ laøm vieäc cheá nhaïo chaùnh phaùp. Theá neân, phaûi xa lìa caùc phaùp cuøng taän, ñeå caùc phaùp traéng buoäc phaûi bò dieät maát. Vì ñoái trò vôùi ñieân ñaûo, neân laøm roõ caâu phaùp traéng v.v... naày, neân bieát. Theá neân, Ñöùc Nhö Lai baûo Ca-dieáp: Naày Ca-dieáp! Boà-taùt ñaõ thaønh töïu boán phaùp, phaùp thieän ñaõ sinh, seõ ñöôïc chuyeån bieán taêng tröôûng toát ñeïp, khoâng ñeå cho bò maát ñi roài laïi chuyeån bieán cho ñöôïc toát ñeïp hôn gaáp boäi. Boán phaùp ñoù laø: Töø boû taø phaùp, chæ caàu chaùnh phaùp, nhö theá v.v... Chæ caàu chaùnh phaùp laø thaønh töïu phaùp taïng cuûa saùu phaùp Ba-la- maät cuûa Boà-taùt, nghe chaân chaùnh, laø nghe phaûi chaân chaùnh. Ñaõ bieát roõ chuù thuaät cuûa theá gian laø khoâng ñöa ñeán söï

hieåu bieát nhaát ñònh. Noùi ñöa ñeán hieåu bieát, nhöng coøn tuøy thuaän nôi taâm ñöôïc khuyeán khích. Taâm toát laønh, meàm moûng, bieåu loä roõ yù nghóa naøo ñoù. Laø caàu mong nhöõng ngoân ngöõ chuù thuaät cuûa theá gian hay laø coäi nguoàn cuûa mong caàu. Baùm víu ngaõ maïn, laø taïo thaønh nhöõng vieäc chuù thuaät cuûa theá gian, laø mong caàu chuù thuaät cuûa theá gian. Lôøi noùi laø thaønh töïu hay töø boû taâm nieäm veà lôïi döôõng, cung kính, danh voïng. Khuyeân baûo neân boû taâm nieäm treân maø mong caàu saùu phaùp Ba-la-maät vaø nhaän laáy phaùp taïng cuûa Boà- taùt. Laáy phaùp, taøi saûn vaø lôïi döôõng laøm ñuû, töø boû taát caû moïi loái soáng taø maïng vaø an truï trong taùnh tri tuùc cuûa Thaùnh chuùa, laáy lôïi ích cuûa phaùp laøm ñuû. Nhö phaùp laø coù ñöôïc lôïi döôõng, taâm bieát ñuû. Ngöôøi töø boû heát thaûy taø maïng, laø lìa mình ra khoûi taâm quanh co, dua nònh, an truï trong taùnh tri tuùc cuûa Thaùnh chuùa. Khoâng coù taâm meät moûi, vì ñöôïc hay maát khoâng phaûi do taâm. Ñaõ soáng vôùi chaùnh haïnh nhö vaäy, Boà-taùt kia ñaõ thaønh töïu haïnh lôïi mình, lôïi ngöôøi, phoøng veä taâm nieäm cuûa ngöôøi khaùc. Neáu coù loãi gì cuõng khoâng can giaùn, hay bieän baïch laø giaû hay thaät veà toäi loãi cuûa ngöôøi, huoáng chi laø vaïch tìm caùc loãi xaáu cuûa ngöôøi. Boà-taùt naày tu haønh saùu phaùp Ba-la-maät laø kho phaùp cuûa Boà-taùt. Neáu taâm chöa thoâng ñaït phaùp chö Phaät, thì chæ coù Phaät laøm chöùng hieän thöïc môùi bieát ñöôïc, nhöng cuõng khoâng coù taâm cheá nhaïo. Vì sao? Vì Boà-ñeà Phaät laø voâ bieân, maø tín caên khoâng phaûi laø moät ñeå dieãn noùi caùc phaùp, cuõng nhö trau doài caùc phaùp. Noùi toång quaùt, giaûn löôïc, nhöng saùng toû: Vì sao luøi maát, khoâng theå taêng tröôûng? Luøi maát nhö theá naøo? Luøi maát bao giôø? Luøi maát phaùp naøo? Ñoù laø chæ roõ caùc phaùp thieän vì sao luøi maát, khoâng theå taêng tröôûng? Luøi

maát nhö theá naøo? Laø do taâm kieâu ngaïo, mong caàu ngoân ngöõ chuù thuaät v.v... cuûa theá gian. Noùi laàn löôït luøi maát bao giôø, laø ngay trong phaùp hieän taïi vaø vò lai. Caùc phaùp naøo? Laø ñaày ñuû boán phaùp. Trong phaùp baèng höõu trong traéng cuõng theá. Heát thaûy phaùp thieän naûy sinh vaø sinh nhö theá naøo? Sinh luùc naøo? Duøng thuyeát naøo ñeå ñoái trò? Hôn nöõa, caùc phaùp naày laàn löôït thuoäc veà thöù kieâu ngaïo naøo? Caùc lôïi döôõng, hy voïng, mong caàu, lôøi noùi chuù thuaät v.v... cuûa theá gian, mong caàu choã naøo tuøy thuaän. Ñaõ troâng thaáy lôïi döôõng trong gia ñình Ñaøn-vieät naøo, thì coù theå thaân caän gia ñình aáy. Thaân seõ bò raøng buoäc do lôïi döôõng, tieáng taêm. Taâm seõ noåi ganh gheùt keo kieät, vì heát thaûy gia ñình Ñaøn-vieät ñeàu ñaõ coù Boà-taùt khaùc thaân caän. Töø ñoù noåi giaän khôûi leân söï beâu xaáu, nhaân giaän döõ ñoù laïi cheâ bai ngöôøi, ñoù laø cheâ bai chaùnh phaùp. Trong phaùp trong traéng, vì laàn löôït chöùng minh caùc tai hoïa neân caàn xa lìa kieâu ngaïo v.v... Saùu phaùp Ba-la- maät thuoäc veà chaùnh vaên tu hoïc cuûa Boà-taùt, coù theå tuøy thuaän theo phaùp maø tu haønh. Haønh thuaän theo phaùp roài thì nhö phaùp ñöôïc boá thí, laáy laøm trí löôïng. Töø boû heát thaûy taø maïng, an laïc trong taùnh tri tuùc cuûa Thaùnh chuùa. Tham ñaém vaøo lôïi döôõng, tieáng taêm laø nguyeân nhaân cuûa söï cheâ bai. Khoâng noùi

toäi loãi ngöôøi khaùc. Duø thieät hay giaû vaãn khoâng tìm choã khuyeát ñieåm cuûa ngöôøi. Töø boû taâm cheâ bai, neân Boà-taùt coù khaû naêng laøm lôïi ích. Soáng nhö phaùp laø khoâng cheâ bai phaùp, töø boû moïi nguyeân nhaân laøm tieâu dieät phaùp traéng vaø caùc phaùp. Tu haønh caùc nguyeân nhaân khoâng laøm dieät phaùp traéng. Töø boû laøm nhöõng vieäc na naù nhö Boà-taùt. Töø boû luyeän taäp taâm aùc laøm aùc. Tu haønh töông tôï taâm ngay thaúng cuûa Boà-taùt. Hoïc taäp caùc haïnh roài baûo ngöôøi khaùc haõy saùng suoát nhaän roõ veà noãi ñau khoå cuûa sinh, dieät, khoâng gaây vieäc roái cho ai. Phaät noùi vôùi Ca-dieáp: Coù boán thöù taâm dua nònh maø Boà-taùt thöôøng phaûi rôøi boû. Ñoù laø neân töø boû taâm nghi ngôø, hoái tieác, khoâng quyeát ñònh roõ raøng ñoái vôùi phaùp Phaät. Hoûi: Vì sao chæ noùi coù boán phaùp? Ñaùp: Vì coù boán caùch dua nònh v.v... neân môùi coù boán thöù taâm dua nònh. Ñoù laø boán thöù dua nònh, neân bieát. Nhöõng gì laø boán? 1. Dua nònh ñoái vôùi thöøa. 2. Giaùo hoùa tieáp nhaän söï dua nònh. 3. Dua nònh hoã trôï coâng ñöùc. 4. Dua nònh hoã trôï trí. Dua nònh ñoái vôùi thöøa laø ngôø vöïc, meâ laàm, khoâng quyeát ñònh roõ raøng v.v... ñoái vôùi phaùp Phaät, khoâng cung kính toân troïng, cuõng khoâng kính troïng caùc giôùi phaùp. Do vaäy, naûy sinh nghi ngôø, meâ laàm phaùp Phaät

v.v... Töø ñoù sinh taâm khoâng tin vaøo Ñaïi thöøa maø cöù laëng leõ laøm. Do ñaõ sinh nghi, coù yù tìm ñöùc lôùn neân bò meâ hoaëc, do ñoù trí khoâng naém baét ñöôïc phaùp Phaät, khoâng coù quyeát ñònh saùng toû. Giaùo hoùa, tieáp nhaän nguyeân nhaân dua nònh laø phaùt sinh taâm kieâu caêng, ngaïo maïn, giaän hôøn, yù töôûng hö voïng ñoái vôùi chuùng sinh, aâm thaàm giaùo hoùa vôùi taâm kieâu ngaïo. Khoâng coù khaû naêng chæ loái do yù töôûng hö voïng ngaïo maïn giaän hôøn. Caùc toân sö vaø ñeä töû ñeàu khuyeân giaûi, can giaùn hoï, trong nhöõng coâng vieäc höõu ích, voâ ích v.v... neân bieát. Nguyeân nhaân dua nònh hoã trôï coâng ñöùc laø sinh taâm ganh gheùt, keo kieät, ñoái vôùi lôïi döôõng cuûa ngöôøi khaùc. Thaáy ngöôøi khaùc ñöôïc lôïi döôõng, phaùt sinh yù nghó ganh gheùt, giaän döõ, gaây raéc roái. Hoaëc thaáy ai xin thì sinh taâm luyeán tieác, ñaáy goïi laø keo kieät. Ñaõ phaùt sinh taâm ganh gheùt, keo kieät, höøng höïc maõnh lieät, thì ñoái vôùi hoã trôï trí tueä coâng ñöùc bò giôùi haïn khoâng tu haønh, neân caùc trí tueä coâng ñöùc lieàn luøi maát. Nhaân cuûa dua nònh quanh co hoã trôï trí laø beâu xaáu caùc Boà-taùt, naøo laø teân aùc, goïi aùc, haønh ñoäng aùc v.v... Nhöõng vieäc veà teân aùc, tröôùc ñaây ñaõ giaûng giaûi ôû caâu: Vì caùc Boà-taùt maø noùi ñieàu aùc, laø noùi ñeán kinh Ñaïi thöøa, neân bieát. Vì cheâ bai Ñaïi thöøa, neân ñoái vôùi trí hoã trôï ñaïo, Boà-taùt maëc nhieân rôi vaøo löôøi bieáng, khoâng tu haønh, neân trí trong vieäc tu ñaïo bò luøi maát. Vì do vieäc laøm naày neân noùi laø beø baïn, neân bieát. Ñeå ñoái trò vôùi taâm nieäm quanh co dua nònh, Phaät noùi vôùi Ca-dieáp: Boà-taùt coù boán thöù chaân töôùng chaân thaät, ngay thaúng. Nhöõng gì laø boán? Laø hoaøn toaøn khoâng che giaáu caùc toäi phaïm, nghóa laø ñeàu höôùng veà ngöôøi khaùc phaùt loà. Vieäc phaùt loà coù ngöôøi noùi ñoù laø coù toäi thì saùm hoái. Do saùm hoái nhö theá, neân sau naày khoâng naûy sinh vieäc hoái haän v.v... vì ñaõ phaùt sinh ñieàu thieän.

Khoâng maøng ñaát nöôùc cuûa caûi ñeå tìm söï thaät, ñoù laø thò hieän boá thí khoâng tieác. Thaân maïng khoù ñöôïc maø coøn boû, khoâng döïa vaøo caùi gì khaùc, khoâng neâu ra chuyeän gì khaùc. Töø boû nhö vaäy khieán keû khaùc bò meâ hoaëc, trong khi ñoù yù naày nhaèm chuyeän khaùc. Trong taát caû ñieàu aùc, nhö maéng nhieác, cheâ bai, ñaùnh ñaäp, troùi buoäc, gaây nhöõng toån haïi, khi nhaän laõnh haäu quaû thì môùi töï traùch mình, töï nhôù laïi nghieäp baùo, chöøng ñoù y môùi heát giaän hôøn ngöôøi khaùc. Caùc caâu naày coøn coù yù nghóa gì khaùc? Maéng nhieác laø noùi doái khoâng thaät. Giaän döõ laø giaû hay thaät ñeàu noùi. Gaây noãi khoå cho ngöôøi khaùc laø noùi ñeán doøng hoï v.v... noùi ñeán caùc vieäc aùc. Cheâ bai nhaän laáy ñeå thaät thaáy roõ raøng caùi aùc. Traùch maéng ñaùnh ñaäp

laø trong töï thaân coù ñuû caùc duyeân. Traùch keå laø coù ñuû ba nghieäp. Ñaùnh ñaäp laø duøng caùc boä phaän thaân, tay chaân v.v... Gieát haïi laø tay caàm dao gaäy. Troùi buoäc laø duøng daây buoäc laïi. Trong nhöõng söï kieän nhö theá, chæ töï traùch cöù ôû nghieäp baùo mình, nguyeân nhaân laø ôû nghieäp baùo thieän aùc. Khoâng giaän hôøn ngöôøi khaùc, laø khoâng ñeå taâm giaän hôøn v.v... khoâng coù moïi kieát söû, laø khoâng oâm aáp kieát söû giaän hôøn. Boà-taùt kheùo an truï kieân coá trong nieàm tin vaø öôùc muoán. Giaû söû coù ngöôøi khoâng theå tin töôûng ôû phaùp cuûa chö Phaät, Boà-taùt coù theå laøm ngöôøi aáy tin baèng taâm thanh tònh, noùi roõ thaân taâm ñeàu thaønh töïu töø trong phaùp Ñaïi thöøa. Ñoái vôùi phaùp cuûa chö Phaät, do taâm nieäm nghi ngôø, neân khoâng tu taäp haïnh giôùi, khieán moïi ngöôøi haønh theo taø haïnh. Bò taø haïnh neân sinh taâm lôïi döôõng, keo kieät, ganh gheùt. Vì khoâng theå cheá ngöï taâm ganh gheùt, neân thaáy nghe caùc Boà-taùt coù coâng ñöùc, lôïi döôõng, thì phaùt taâm cheâ bai, beâu xaáu. Trong phaùp baèng höõu trong traéng laàn löôït cuõng coù vieäc nöông nhôø vaâng giöõ giôùi phaùp. Ngöôøi kheùo giöõ giôùi laø kheùo giöõ gìn lôøi chaân thaät. Giöõ gìn lôøi chaân thaät, laø tuøy thuaän phaùp nhaãn nhuïc. Do ñuû söùc nhaãn nhuïc neân ñöôïc thaân taâm thanh tònh, do vaäy, coù khaû naêng tin töôûng chaùnh phaùp cuûa chö Phaät. Noùi giaûn löôïc: Söï quanh co, dua nònh, goïi laø taâm hoå theïn. Quanh co dua nònh thöôøng bieåu loä ôû ñaâu? Trong phaùp cuûa chö Phaät vaø do chuùng sinh. Quanh co dua nònh trong luùc naøo? Trong phaùp hieän taïi, taäp maø khoâng xaû, cuõng ñeán taän ñôøi vò lai, tuøy thuaän heát thaûy phaùp. Tuøy thuaän thì ñaõ noùi boán caâu goàm hai thöù, laø tuøy thuaän heát thaûy töôùng chaân thaât, ngay thaúng. Nghóa ñoù nhö theá naøo? Luùc naøo? Heát thaûy coù ghi cheùp ñöôïc ñoái trò do phaùp traéng, neân bieát. Caùc Boà-taùt can giaùn taâm dua nònh quanh co baèng taâm nieäm chaân thaät, ngay thaúng. Do coù taâm nieäm chaân thaät, ngay thaúng, neân Boà-taùt noùi caùc nghóa ñieàu phuïc, ñeå phoøng hôø nhöõng quanh co dua nònh. Boà-taùt khuyeân hoï ñieàu phuïc, chæ roõ caùch ñieàu phuïc, khoâng ñieàu phuïc. Phaät noùi vôùi Ca- dieáp: Boà-taùt coù boán thöù töôùng hö hoaïi khoâng ñieàu phuïc taâm. Ñoù laø: - Ñoïc kinh ñieån maø sinh hyù luaän. - Khoâng laøm, khoâng soáng theo phaùp tuøy thuaän. - Khoâng ñieàu phuïc taâm, laøm rôi taøn heát caùc lôøi raên daïy. Taïi sao chæ noùi coù boán phaùp? Vì trong phaùp höõu vi coù boán

thöù nguyeân nhaân khoâng ñieàu phuïc taâm phaân taùn, hö hoaïi. Boán phaùp khoâng ñieàu phuïc taâm phaân taùn, hö hoûng laø: 1. Lónh vöïc khoâng ñieàu phuïc, neân phaân taùn hö hoûng.

2. Phaùt trieån khoâng ñieàu phuïc taâm, neân phaân taùn, hö hoûng moïi haïnh. 3. Khoâng ñieàu phuïc taâm phaân taùn, hö hoûng trong söï thoï duïng. 4. Khoâng ñieàu phuïc taâm phaân taùn, hö hoûng trong söï cö truù chung. Trong ñoù, khoâng ñieàu phuïc taâm phaân taùn, hö hoûng, coøn goïi laø khoâng kheùo leùo ñieàu phuïc, noù ví nhö con ngöïa hung döõ. Boán phaùp khoâng ñieàu phuïc taâm phaân taùn naày coù theå gaây chöôùng ngaïi cho söï tu taäp haïnh Boà-taùt kia, neân goïi laø phaùp phaân taùn khoâng ñieàu phuïc. Khi laéng nghe phaùp vaø ngay ôû nôi tu haønh maø naûy sinh hyù luaän laø nguyeân nhaân cuûa lónh vöïc khoâng ñieàu phuïc taâm phaân taùn, hö hoûng. Ví nhö con ngöïa döõ khoâng bò ñieàu phuïc. Vì khoâng bò ñieàu phuïc, neân trôû laïi ôû yeân choã cuõ. Baáy giôø, khoâng theå thieän truï, laïi caøng khoâng theå ñieàu phuïc, khoâng theå phaân taùn hö hoûng. Boà-taùt cuõng theá, nghe nhieàu (hoïc roäng) nghóa phaùp. Vì nghe nhieàu, hoïc roäng, neân taâm khoâng ñieàu phuïc. Ñöôïc caùc thieän tri thöùc khuyeân baûo ñuùng ñaén, khieán tu haønh caùc phaùp vaø thöù phaùp, nhöng khoâng theå chaùnh truï. Caùc lôøi raên daïy khoâng theå laõnh thoï phaùp haïnh ñuùng ñaén. Ñaáy goïi laø nguyeân nhaân phaùt trieån vieäc khoâng ñieàu phuïc taâm, phaân taùn hö hoûng, ví nhö khoâng ñieàu phuïc ñöôïc con ngöïa hung döõ, ñaët noù vaøo ñöôøng chaùnh. Do khoâng ñieàu phuïc neân theo höôùng coõi aùc. Boà-taùt khoâng ñieàu phuïc cuõng laïi nhö theá, duø ñöôïc caùc thieän tri thöùc khuyeân baûo tu haønh caùc phaùp vaø thöù phaùp, nhöng vôùi caùc lôøi raên laïi ñem ngay taâm nieäm ñieân ñaûo maø phaân bieät, töùc laø ngöôïc ngaïo cöôùp laáy gaây toån thöông cho ngöôøi tín thí, cuùng döôøng, cung kính. Ñaáy goïi laø nguyeân nhaân khoâng ñieàu phuïc taâm phaân taùn, hö hoûng trong tieáp nhaän, tieâu duøng. Ví nhö ngöïa döõ khoâng bò ñieàu phuïc maø cho ôû chung vôùi caùc con ngöïa ñöôïc ñieàu phuïc, thì con ngöïa döõ naày vaãn soáng khaùc caùc con ngöïa kia. Do vaäy neân noùi khoâng ñieàu phuïc. Boà-taùt khoâng ñieàu phuïc cuõng laïi nhö theá, duø ôû chung moät choã vôùi Boà-taùt ñöôïc ñieàu phuïc, nhöng vì ñaõ ræ rôùt giôùi haïnh, ñaõ nhaän cuûa caûi cuùng döôøng, söï cung kính cuûa tín thí ñeå trôû thaønh hoái haän, vì khoâng soáng gioáng nhö Boà-taùt gioûi ñieàu phuïc ñaõ soáng, khoâng öa tri kieán phaùt sinh taâm cheâ bai, khoâng toû loøng cung kính nhöõng Boà-taùt gioûi ñieàu phuïc. Ñaáy goïi laø nguyeân nhaân nôi ôû khoâng ñieàu phuïc taâm phaân taùn, hö hoûng, ví nhö ngöïa döõ khoâng bò ñieàu phuïc maø cho ôû chung moät choã vôùi ngöïa bò ñieàu phuïc. Vì khoâng bò ñieàu phuïc neân taâm khoâng thaáy vui veû. Ngöôøi gioûi ñieàu phuïc vaø ngöôøi khoâng ñieàu phuïc cuøng ôû chung moät choã cuõng theá. Boà-taùt khoâng ñieàu phuïc cuõng laïi nhö theá, vì mình duyeân vaøo taø chaáp neân khoâng thaáy taâm vui veû khi ôû chung vôùi caùc Boà-taùt gioûi ñieàu phuïc. Boà-taùt gioûi ñieàu phuïc cuõng laïi nhö theá.

Ñieàu laø caùc giaùc quan ñöôïc laøm chuû troïn veïn. Phuïc laø moät loøng daäp taét moïi haønh vi aùc ñeå ñöôïc haïnh toát ñeïp. Thay ñoåi taát caû phaùp ñen, ñoái trò baèng caùch noùi leân phaùp baèng höõu trong traéng. Kinh noùi: Kheùo noùi cho keû nghe, nghe roài tin vaø thöïc haønh nhö lôøi ñaõ noùi. Nöông töïa vaøo phaùp chöù khoâng döïa vaøo lôøi noùi cuûa ngöôøi. Khoâng phaûi laáy taâm ganh gheùt daønh laáy phaàn hôn, chæ laéng nghe chaùnh phaùp, mong ñöôïc ích lôïi, chöù khoâng tìm toøi soi moùi ñeå thaáy moïi khuyeát ñieåm cuûa ngöôøi. Boà-taùt laøm caùc vieäc ñoù thì thöôøng ñöôïc gaëp phaùp khoâng rôøi thieän tri thöùc. Döïa vaøo lôøi thaày daïy baûo, vaâng laøm moät caùch hoaøn thieän nhöõng lôøi noùi cuûa thaày, khoâng traùi yù cuûa thaày, khoâng luøi giôùi ñònh. Caùc caâu naày coøn coù nghóa khaùc: Nhöõng ñieàu thaày raên daïy, noùi chung laø khuyeân baûo laøm moïi vieäc thieän. Duøng thí duï lôøi noùi laø nghe noùi nhöõng ñieàu thieän, aùc, ñeàu nhaãn nhuïc. Moïi vieäc laøm ñeàu thieän, laø moïi luùc ñeàu khoâng vi phaïm giôùi caám, ñeàu khoâng laøm traùi yù thaày. Taâm luoân cung kính toân troïng lôøi thaày raên daïy. Laøm caùc vieäc nhö vaäy, Boà-taùt thöôøng ñöôïc gaëp thieän tri thöùc, khoâng lìa khoûi A-lan-nhaõ, giôùi ñònh khoâng thuït luøi. Duøng taâm ñieàu phuïc maø nhaän söï cuùng döôøng laø giôùi ñònh ñaõ khoâng thuït luøi. Caøng laøm saùng toû giôùi hôn nöõa. Ñaõ laøm caùc vieäc laøm ñoù thì Boà-taùt thöôøng khoâng xa lìa haïnh coâng ñöùc cuûa baäc thieän tri thöùc. Heát thaûy caùc Boà-taùt ñaõ kheùo ñieàu phuïc, tuøy thuaän, thì seõ toû loøng cung kính, yeâu thích, tuøy thuaän ngöôøi toát laønh, khuyeán khích moïi ngöôøi tieáp nhaän haïnh tuøy thuaän, ñeå höôùng ñeán tuøy thuaän yù, tuøy thuaän caùc coâng ñöùc, vì muïc ñích ñeå ñöôïc lôïi ích. Hoûi: Caùc caâu naày coøn coù nghóa gì khaùc? Ñaùp: Trong ñaây, gioûi ñieàu phuïc vaø tuøy thuaän thì tröôùc ñaõ noùi. Coøn cung kính, yeâu thích laø chæ roõ taâm nieäm vui möøng, cung kính toân troïng. Tuøy thuaän xuoâi theo laø öa hieåu bieát. Tuøy thuaän yù laø yù muoán thaân caän chaân chaùnh. Tuøy thuaän caùc coâng ñöùc laø yù muoán öa nghe phaùp. Khieán hoï ñöôïc lôïi ích laø yù muoán tuøy thuaän thöïc haønh phaùp naày. Laøm caùc vieäc laøm ñoù, thì Boà-taùt thaønh töïu khoâng xa lìa thieän tri thöùc, ñöôïc ñöùng ñaàu trong chuùng. Noùi toùm laïi laø theá naøo? Laø ñieàu phuïc, tuøy thuaän, laø khoâng ñieàu phuïc, tuøy thuaän beân söï vieäc hö hoûng. Laøm theá naøo maø coù ñöôïc? Laø chæ

nhôø nghe v.v... Vaøo luùc naøo? Laø phaùp ôû hieän taïi vaø vò lai, ñöôïc hoïc taäp khoâng ngöøng. Do caùc töôùng naøo? Laø ñaày ñuû boán phaùp, laø thöïc haønh phaùp ñoái trò baèng nghe v.v... baèng noùi phaùp baèng höõu trong traéng v.v... neân bieát. Baét ñaàu noùi tieáp: Thöïc haønh taâm ngaïo maïn ñoái vôùi phaùp nghe v.v... Tuøy thuaän haønh chaùnh phaùp vaø thöù phaùp v.v... xong, khoâng haønh nhö phaùp ñoái vôùi ñieàu truyeàn daïy chaân chaùnh. Do vaäy, söû duïng moïi vieäc cuûa tín thí deã khieán keû aáy rôi vaøo lónh vöïc baát lôïi, vì taâm xen taïp nhô baån, oâ nhieãm. Thaáy caùc Boà-taùt ñaõ kheùo ñieàu phuïc taâm mình roài, maø khoâng

naûy sinh cung kính, thì ñoái trò baèng caùch laàn löôït noùi phaùp beø baïn trong traéng v.v... neân bieát. Can giaùn trong caùc phaùp khoâng ñieàu phuïc, laø khuyeân baûo tu taäp phaùp ñieàu phuïc v.v..., soáng vöõng trong phaùp ñieàu phuïc vaø phoøng ngöøa phaùp laàm laãn cuûa Boà-taùt v.v... Khuyeân tu taäp phaùp khoâng laàm laãn, neân noùi nhöõng laàm laãn trong phaùp khoâng laàm laãn. Ñöùc Phaät noùi vôùi Ca-dieáp: Boà-taùt coù boán phaùp laàm laãn. Boán phaùp ñoù laø: Vôùi chuùng sinh chöa ñöôïc tín thoï giaùo hoùa, maø cuøng ñoàng yù, ñoù laø Boà-taùt laàm laãn, thaäm chí coøn goàm thaâu caû nhöõng keû aùc phaù giôùi v.v..., ñoù laø Boà-taùt laàm laãn. Hoûi: Vì lyù do gì chæ noùi boán phaùp? Ñaùp: Vì döïa vaøo boán phaùp laàm laãn ñeå noùi Boà-taùt coù boán thöù laàm laãn. Boán thöù ñoù laø: 1. Laàm laãn vì khoâng thöïc haønh. 2. Laàm laãn vì vöôït quaù dung löôïng. 3. Laàm laãn vì thöïc haønh sai. 4. Laàm laãn vì laøm ñieàu aùc. Laàm laãn vì khoâng thöïc haønh: Laø ñoái vôùi chuùng sinh chöa thoï nhaän söï giaùo hoùa maø ñoàng yù vôùi hoï. Döïa vaøo söï giaùo hoùa chuùng sinh, khuyeân baûo hoï ñaït ñeán quaû vò cöùu caùnh. Noùi phaùp maø laøm ñöùt maát taâm tin töôûng, cung kính cuûa chuùng sinh thì ñoù laø söï laàm laãn cuûa Boà-taùt. Laàm laãn vì vöôït quaù dung löôïng, laø noùi phaùp vi dieäu thuø thaéng cho keû khoâng coù trình ñoä nghe noåi hay ñoái vôùi keû Tieåu thöøa maø mong caàu Ñaïi thöøa, laïi khoâng tuøy thuaän trình ñoä maø noùi, ñoù laø Boà-taùt laàm laãn. Laàm laãn vì thöïc haønh sai, laø ngöôøi coù trình ñoä cao maø ñi noùi phaùp Tieåu thöøa, hay ñoái vôùi ngöôøi Ñaïi thöøa caàu hoïc Tieåu thöøa, noùi phaùp maø khoâng theo trình ñoä, ñoù laø söï laàm laãn. Laàm laãn vì laøm ñieàu aùc, laø ñoái vôùi keû soáng theo chaùnh haïnh, giöõ

giôùi ñuùng phaùp, ñoái vôùi söï tröøng phaït phaïm toäi khoâng cung kính, phaù giôùi laïi coù taâm thieân vò, noùi phaùp loän ngöôïc caû. Giöõ giôùi ôû ñaây coù ba nghóa, neân bieát. Soáng vôùi chaùnh haïnh laø khoâng coù nghieäp phaïm giôùi. Giöõ giôùi laø khoâng thieáu soùt caùc giôùi ñieàu. Phaùp chaân thaät laø phaùp kính troïng giôùi. Coù hai thöù töôùng maø giaûi thích trôû thaønh keû phaù giôùi, phaù giôùi laø thieáu soùt giôùi ñieàu. Phaùp aùc laø khoâng kính troïng caùc giôùi. Laàm laãn laø duyeân nôi taø ñaïo vaø chæ daïy taø ñaïo, neân bieát. Boán caâu laàm laãn naày chæ roõ vieäc noùi phaùp coù boán caùch: 1. Khoâng noùi. 2. Khoâng noùi töông töï. 3. Noùi khoâng thích hôïp trình ñoä. 4. Noùi ñieàu aùc. Khoâng noùi: Toû veû meät moûi tröôùc vaø sau khi noùi phaùp xong, vaäy laø ñaõ naûy sinh taâm nieäm aùc. Khoâng noùi töông tôï: Laø noùi khoâng coù phöông phaùp roõ raøng. Khoâng hôïp trình ñoä laø chæ öa thích phaùp Tieåu thöøa. Noùi aùc laø giaùo huaán khuyeân raên vôùi taâm mong caàu lôïi döôõng. Taâm aùc thì khoâng noùi phaùp, vì caên thieän lui maát, khoâng coøn khaû naêng ñaày ñuû. Do vaäy chæ laø löøa doái ngöôøi ta. Vì khoâng coù phöông caùch khoân kheùo ñeå noùi phaùp, cho neân khoâng goàm thaâu ñöôïc caùc keû coù caên thieän cao. Thaønh thöû keû vuïng veà kia chæ theo phaùp Tieåu thöøa, taùch xa khoûi caên thieän cao thöôïng. Laïi nöõa, khi daïy baûo maø coù taâm mong caàu lôïi döôõng, neân khoâng coù ñöôïc bao nhieâu coâng ñöùc, chæ laø laøm cho ñieàu aùc maïnh leân thoâi. Löøa doái ngöôøi ta thì ñoái trò vieäc xaáu ñoù

baèng caùch noùi phaùp baïn beø trong traéng, neân bieát. Kinh noùi: Ñoái vôùi caùc chuùng sinh, taâm Boà-taùt ñeàu phaûi bình ñaúng, cho ñeán khuyeân baûo chuùng sinh cuõng phaûi bình ñaúng soáng vôùi chaùnh haïnh. Taâm Boà-taùt ñeàu bình ñaúng ñoái vôùi moïi chuùng sinh, nghóa laø cuûa mình vaø ngöôøi laø nhö nhau. Noùi phaùp cho keû khoâng coù loøng tin saâu xa, hay keû ñöôïc giaùo hoùa nhöng chöa thaønh thuïc, phaûi ñeà phoøng ñeå khoâng gaây neân söï laàm laãn. Ñoái vôùi taát caû chuùng sinh taâm ñeàu bình ñaúng khi noùi phaùp, heát thaûy ñeàu bình ñaúng ñoái vôùi phaùp, neân goïi laø phaùp bình ñaúng. Ñoái vôùi keû öa chuoäng Tieåu thöøa v.v... khoâng coù trình ñoä mong caàu Ñaïi thöøa, thì tuøy naêng löïc noùi phaùp, ñeà phoøng söï laàm laãn, vì noù vöôït quaù

dung löôïng, neân bieát. Cho neân noùi phaùp phaûi theo trình ñoä. Giaùo hoùa heát thaûy chuùng sinh ñeå hoï ñeàu ñaït trí tueä Phaät, thì vôùi chuùng sinh coù trình ñoä tin öa Ñaïi thöøa, nhöng laïi ñi hoïc phaùp Tieåu thöøa, neân khuyeân baûo hoï ñaït trí tueä Phaät, ñeà phoøng söï laàm laãn do thöïc haønh, neân bieát. Khieán cho heát thaûy chuùng sinh bình ñaúng truï trong chaùnh haïnh, laø mình phaûi töø boû lôïi döôõng, tieáng taêm, coù taâm bình ñaúng vôùi keû giöõ giôùi cuõng nhö keû phaù giôùi, noùi phaùp cho hoï nhö nhau. Phaûi ngaên ngöøa ñieàu aùc vaø vieäc laàm laãn, neân bieát. Ñoái vôùi vieäc can giaùn, Boà-taùt khoâng can döï, khoâng gaàn guõi. Ñieàu ñoù chæ roõ lyù do coù neân gaàn guõi hay khoâng. Phaät noùi vôùi Ca-dieáp: Boà-taùt coù boán haïng khoâng phaûi laø thieän tri thöùc, khoâng phaûi laø baïn laønh v.v... Boà-taùt thöôøng xuyeân neân xa lìa. Haïng ngöôøi mong caàu Tieåu thöøa, hoï chæ nhaém vaøo tö lôïi, neáu gaàn guõi hoï chæ ñöôïc lôïi cho theá gian, khoâng lôïi ích gì cho chaùnh phaùp. Hoûi: Taïi sao noùi chaéc laø chæ coù boán phaùp? Ñaùp: Do hoï khoâng phaûi laø thieän tri thöùc. Boán haïng ngöôøi ñoù laø: 1. Trong thöøa naày, hoï khoâng phaûi laø thieän tri thöùc. 2. Trong haïnh naày, hoï khoâng phaûi laø thieän tri thöùc. 3. Trong phaùp Phaät, hoï khoâng phaûi laø thieän tri thöùc. 4. Trong chaùnh phaùp, hoï khoâng phaûi laø thieän tri thöùc. Ngöôøi Tieåu thöøa laø ngöôøi chæ mong caàu lôïi mình, khoâng ñem laïi ích lôïi cho ngöôøi khaùc. Neát haïnh hoï gaàn nhö heïp hoøi, thaáp keùm. Hoï khuyeân baûo Boà-taùt xa lìa phaùp Ñaïi thöøa. Do vaäy, hoï khoâng phaûi thieän tri thöùc trong thöøa naày. Haïng mong caàu Duyeân giaùc, laø haïng ít ham muoán, ít laøm, chæ lo lónh vöïc tu haønh, traùi vôùi lôïi ích cuûa chuùng sinh. Hoï khuyeân Boà-taùt xa lìa caùc vieäc laøm lôïi ích cho chuùng sinh. Vì khoâng laøm lôïi ích cho chuùng sinh, neân maát caùi nhaân cuûa haïnh. Do vaäy, hoï khoâng phaûi thieän tri thöùc ôû trong haïnh naày. Loã-giaø-gia-ñaø laø noùi nhöõng lôøi kyø laï, khuyeân baûo xa lìa phaùp Phaät. Vì xa lìa phaùp Phaät neân maát caùi nhaân cuûa haïnh. Do vaäy, hoï khoâng phaûi thieän tri thöùc trong chaùnh phaùp. Neáu thaân caän vôùi hoï maø chæ coù lôïi ích theá gian, khoâng coù ích lôïi gì cho phaùp. Do vaäy, ôû trong phaùp thieän maø khuyeân tu thì trôû thaønh lyù do thuït luøi. Do nguyeân nhaân lui maát phaùp thieän neân goïi hoï khoâng phaûi laø thieän tri thöùc trong chaùnh phaùp. Ñoái laïi coù boán haïng thieän tri thöùc. Kinh noùi: Caùc ngöôøi ñeán caàu xin laø thieän tri thöùc cuûa

Boà-taùt, laø ngöôøi coù nhaân duyeân vôùi ñaïo Phaät. Do khoâng laøm ñöùt maát phaùp Ñaïi

thöøa neân goïi laø thieän tri thöùc cuûa Boà-taùt. Boà-taùt nghó theá naày: Do döïa vaøo ngöôøi ñeán caàu xin maø hoï laø thieän tri thöùc, neân ta caøng tu taäp voâ löôïng coâng ñöùc ñeå hoài höôùng Boà-ñeà voâ thöôïng, ñoù môùi laø tu haønh khoâng hö voïng. Do khoâng mong caàu Tieåu thöøa, neân vieäc tu taäp boá thí chæ laøm lôùn theâm caên thieän cuûa Boà-taùt, do vaäy khoâng maát haïnh Ñaïi thöøa. Ngöôøi noùi phaùp laø thieän tri thöùc cuûa Boà-taùt, ngöôøi phaùt sinh trí tueä vaø chí khí thì khoâng maát haïnh ñoái trò. Do hoïc roäng neân coù theå giuùp ngöôøi khaùc noùi phaùp. Theá neân, khoâng caàn caàu söï thieåu duïc, neân trí tueä uyeân baùc, chí khí thuaàn thaønh, duø gaëp phaûi noãi ñau khoå cuûa theá gian, nhöng Boà-taùt vaãn khoâng thaáy meät moûi trong vieäc giaùo hoùa con ngöôøi ñeå cho hoï ñöôïc xuaát gia, ñoù laø thieän tri thöùc cuûa Boà-taùt. YÙ chí thuaàn thaønh, seõ taêng tröôûng caùc phaùp thieän, laø lyù khoâng laøm ñöùt maát chaùnh phaùp. Ñeå ñoái trò, neân khuyeân xuaát gia. Do caên thieän thuaàn thuïc neân xa lìa ñöôïc moïi taø haïnh, laøm lôïi cho moïi ngöôøi vaãn khoâng thaáy moûi meät, chaùn naûn, thoaùi lui. Chö Phaät Theá Toân goïi laø thieän tri thöùc cuûa Boà-taùt, vôùi chí khí thuaàn thaønh laøm taêng tröôûng taát caû phaùp Phaät. Laø ñoái trò vôùi vieäc khoâng laøm maát phaùp Phaät. Ñieàu ñoù chæ roõ neáu ñöôïc chö Phaät giaùo hoùa nhieàu thì caøng khoâng laøm lui maát taâm Boà-ñeà. Ñöùc Thích-ca thaønh ñaïo vì khoâng vöôùng maéc lôïi döôõng, tieáng taêm v.v..., ngöôøi naøo ñaõ ham meâ lôïi döôõng, tieáng taêm, thì hoï seõ xa lìa, laøm lui maát phaùp chö Phaät. Thuaàn chí tu taäp phaùp chö Phaät cho ñeán gom goùp söùc maïnh cuûa caên thieän thì khoâng theå lui maát. Vì nghóa ñoù, neân töø choã khoâng phaûi laø thieän tri thöùc, nhöng ñaõ can giaùn, khuyeán khích hoï tu taäp ñöôïc chaân thaät nhö theá, thì ñoù laø vieäc laøm cuûa haïnh Boà-taùt, noù chöùng minh töôùng nhö thaät vaø khoâng nhö thaät cuûa Boà-taùt. Ñöùc Phaät noùi vôùi Ca-dieáp: Boà-taùt coù boán haïng khoâng phaûi Boà-taùt maø chæ laø na naù nhö Boà-taùt. Boán haïng ñoù laø: Haïng Boà-taùt ham mong caàu lôïi döôõng chöù khoâng phaûi caàu phaùp, öa tuï taäp ñoà chuùng chöù khoâng thích haïnh xa lìa. Hoûi: Vì sao chæ noùi coù boán phaùp? Ñaùp: Do coù boán thöù khoâng phaûi laø töôùng Boà-taùt, neân noùi chæ coù boán thöù chaúng phaûi naày: 1. Gioáng nhö nghe nhieàu, hoïc roäng. 2. Gioáng nhö A-lan-nhaõ. 3. Gioáng nhö taïo taùc haïnh coâng ñöùc. 4. Gioáng nhö daãn daét caùc ñoà chuùng.

Tham caàu lôïi döôõng maø khoâng caàu phaùp, nghóa laø Boà-taùt naày mong caàu lôïi döôõng ñoái vôùi moïi ngöôøi voán coù loøng tin. Duø vaãn vaâng giöõ chaùnh phaùp, nhöng goïi laø Boà-taùt khoâng nhö thaät, chaúng phaûi nhö thaät. Tham caàu tieáng taêm, khen ngôïi ñöùc ñoä cuûa mình, khoâng mong caàu coâng ñöùc xuaát theá, nghóa laø Boà-taùt naày ham tieáng taêm, duø laø ôû A- lan-nhaõ, nhöng ñaây laø khoâng nhö thaät, chaúng phaûi nhö thaät. Ham tìm öa thích rieâng khoâng coù

khaû naêng cöùu vôùt moïi thoáng khoå cuûa chuùng sinh, laø vì bò troùi buoäc do taâm nieäm mong caàu lôïi döôõng. Do vaäy, duø laøm moïi coâng ñöùc, Boà-taùt naày vaãn goïi laø khoâng nhö thaät, chaúng phaûi nhö thaät. Thích tuï taäp ñoà chuùng, khoâng öa xa lìa, nghóa laø bò troùi buoäc do taâm mong cuùng döôøng, cung kính. Duø laø ngöôøi ñöùng haøng ñaàu trong chuùng, nhöng Boà-taùt naày vaãn goïi laø haønh khoâng nhö thaät, chaúng phaûi nhö thaät haønh. Boà-taùt ñaõ haønh caùc haïnh nhö vaäy, thì bao coâng ñöùc taïo ñöôïc duø laø ôû A-lan-nhaõ, duø ñöùng ñaàu trong chuùng, cuõng ñeàu maát heát giaù trò. Choáng laïi teä haïi ñoù, neân noùi ñeán caùc coâng ñöùc chaân thaät, neân bieát nhö vaäy. Kinh noùi: Ai coù khaû naêng tin hieåu veà khoâng, giaûi thoaùt... thì khoâng öa nhöõng vieäc lôïi döôõng. Coøn tin hieåu veà nghieäp baùo thì ñoù laø nhaân ñeå öa thích caùc phaùp. Vì öa phaùp, neân nghe vaø tu taäp voâ löôïng coâng ñöùc nhaãn, taát caû ñeàu voâ ngaõ vaø sôû höõu cuûa ngaõ. Vì nhaãn nhuïc, voâ ngaõ, neân khoâng öa thích söï dính maéc vaøo danh voïng, tieáng khen v.v... Ñoái vôùi taát caû chuùng sinh, phaùt sinh taâm ñaïi bi. Duøng taâm ñaïi bi mong ñöôïc coâng ñöùc cuûa Boà-taùt vaø chöùng nhaäp yù Nieát-baøn. Vì yù Nieát-baøn neân khoâng öa nieàm vui rieâng cho mình vaø do vaäy khoâng töø boû vieäc laøm cho theá gian. Do khoâng töø boû theá gian, neân luoân cöùu vôùt chuùng sinh khoå. Vì giaùo hoùa chuùng sinh, neân taâm khoâng boû rôi chuùng sinh, maø lo laøm vieäc boá thí, vì haønh boá thí neân kheùo bieát coâng ñöùc cuûa chuùng sinh. Tuy tu haønh boá thí, nhöng Boà-taùt khoâng mong ñöôïc traû ôn. Do öa vaéng laëng, yeân tónh, neân laøm vieäc boá thí khoâng mong caàu ñöôïc ñeàn ñaùp. Hoûi: Trong baïn beø trong traéng, ñaõ dieãn noùi caùc phaùp tin, öa, thì ñaâu caàn gì noùi ñeán phaùp khoâng v.v...? Ñaùp: Vieäc laøm boá thí laø nhaèm hoã trôï caùc haønh ñaïo coù yù nghóa laø cuøng chung laøm caùc vieäc cuûa Thanh vaên, Duyeân giaùc v.v... nhöng vì muoán nghe ñeán haïnh thuø thaéng cuûa Boà-taùt vaø naûy sinh taâm nieäm do döï. Ngöôøi naày vì muoán dieãn noùi phaùp khoâng cuøng chung vôùi Thanh vaên, Duyeân giaùc, ñeå hoã trôï cho vieäc thaønh töïu chaùnh giaùc, laø phaùp cuûa caùc Boà-taùt. Chuù theâm: Luaän naày laø quyeån thöù nhaát trong Taïng kinh ñôøi nhaø Toáng, so vôùi

vaên nghóa cuûa boån Taïng thì khaùc xa, neân chöa bieát neân laáy hay boû. Theo Khai Nguyeân Luïc ghi: Theo baûn chuù thích cuõ, beân phaûi coù rieâng moät quyeån kinh Ñaïi Baûo Tích, laø hoäi Baûo Tích thöù boán möôi ba, töùc laø boä kinh Baûo Tích naøy. Hoäi Boà-taùt Phoå Minh thöù boán möôi ba coù moät quyeån bò thaát laïc baûn dòch. Theo baûn dòch cuõ beân phaûi thì coù moät quyeån kinh Ñaïi Baûo Tích rieâng. Goàm boán quyeån coù thích luaän. Nay kieåm nghieäm laïi nguyeân quyeån ñaàu cuûa baûn in ñôøi Toáng thì hoaøn toaøn laø kinh Baûo Tích kia, khoâng phaûi vaên luaän. Theá thì baûn in ñôøi Toáng ñaõ sai, vì ñaõ ñem baûn kinh theâm vaøo chöõ luaän laø luaän ôû quyeån ñaàu. Vaû laïi, Löu Chi dòch thì sao? Hoâm nay, laáy hai baûn laøm chính thöùc. Baûn kinh ñaõ ñöôïc giaûi thích kia chính laø quyeån thöù moät traêm möôøi hai trong Ñaïi kinh naày. Caùc Hieàn giaû sau naày muoán bieát roõ söï kieän hoâm nay ñaõ boû ñi baûn in ñôøi Toáng ôû quyeån ñaàu laø vì lyù do gì, xin xem ôû kinh kia thì seõ roõ.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.